

A KÖLCSONÖSSÉGI BIZTOSÍTÓKRÓL SZÓLÓ TÖRVÉNY KONCEPCIÓJA

2011. május 26.

A kölcsönösségi biztosítókról szóló törvény koncepciója	1
Vezetői összefoglaló	2
A törvény hatálya, fogalmak	3
Preambulum - Kapcsolat más törvényekkel	3
Fogalmak - A kölcsönösségi biztosító lényege, definíciója, fajtái - garancia séma	3
Működési alapelvek	4
A törvény személyi és területi hatálya	5
A tulajdonosi motivációk aktiválása	5
Tulajdonosi jogok a tőke mobilizálásakor	5
Tulajdonnal arányos állandó, vagy átmeneti irányítási és beleszólási jogosultságok	6
Támogató tag lehetősége	6
Tőkebevonási lehetőség potenciális tulajdonosi jogokkal	7
A tagság szabályai	7
Lehetséges rezsimek a tagságra, tagdíjra és a tulajdonosi jogokra	7
A tőkével való elszámolás szabályai	8
A tőkéhez való hozzájárulások forrásai	9
Az éves elszámolás szabályai	9
Visszamenőleges elszámolás biztosító egyesületeknél	9
Szavazati jog	10
Taglétszám korlátozása	10
Szabályok a tag halála esetére	11
A biztosítási szerződés sorsa	11
A tulajdonosi jogok örökölhetősége	11
A tag a biztosító szerves része – az állomány-értékesítés fogalmilag kizárt	12
Tőkekövetelmények	12
Tőkekövetelmények	12
Szavatoló tőke-rezsim a nemzeti diszkréció alá tartozó intézmények számára	12
A biztosító tevékenysége	13
A biztosítási tevékenység megkezdésének a feltétele, alapítás, engedélyezés	13
Alapszabály	13
Hozzájárulások, gazdálkodás	14
Közös sajátosságok	15
A helyi kölcsönösségi biztosítók sajátosságai	15
Egyéb módosítandó	15
Panaszkezelés, ügyfélszolgálat	15
A tevékenység és a szolgáltatás korlátozása	15
Korlátozások a nem-élet ágban	16
Korlátozások az élet ágban	16
A szolgáltatás korlátozása: pótbefizetés, szolgáltatás-csökkentés	17
Pótbefizetés vagy szolgáltatás-csökkentés	17
Szabályok a pótbefizetésre és a szolgáltatás-csökkentésre	17
A korlátozások hatálya, tudatosítása	18
Szervezet	18

Közgyűlés/küldött-közgyűlés	18
Igazgatótanács, Ellenőrző Bizottság	18
Vezető állású személyek és más vezetők, alkalmazottak	19
Bejelentés	19
Speciális szabályok bizonyos típusú kölcsönösségi biztosítókra	19
Speciális szabályok a helyi kölcsönösségi biztosítókra	19
Korlátozások	19
Működési könnyítések	20
Teendők a limitek átlépése esetén	20
Speciális követelmények	20
A szakmai felelősségbiztosítást művelő országos kölcsönösségi biztosítókkal szemben	20
A KGFB-t művelő országos kölcsönösségi biztosítókkal és tagjaikkal szemben	20
Az egyesülés, szétválás, átalakulás és megszűnés szabályai	21
Egyesülés és szétválás	21
Átalakulás	21
Megszűnés - csődeljárás, felszámolási eljárás, végelszámolás	22
felügyelet, felügyeleti díj, jelentés	22
Átmeneti rendelkezések	22
Hatályát veszti, illetve módosul	22
Átmeneti szabályok	23
Mellékletek	23
Összefoglaló a német és az osztrák szabályozásról	23
Osztrák törvény a biztosítási tevékenység felügyeletéről	23
Német törvény a Biztosítótársaságok felügyeletéről	24
A Myners review összefoglalója	26
A kölcsönösségi biztosítók általános összehasonlítása más társasági formákkal	26
A fő különbségek	26
Testületi irányítás	26
A kölcsönösségi biztosítók előnyei	27
A nemzeti felügyelet szerepe	27
Elszámoltathatóság	27
Igazgatóság jellemzői	27
A tagok véleménye	27
„Hatástanulmány	27

VEZETŐI ÖSSZEFOGLALÓ

A Felügyelet 2010 őszén, egy vitaanyag kibocsátásával társadalmi vitát kezdeményezett a biztosító egyesületek szabályozásának megváltoztatása, újraszabályozása céljából. A vitaanyagra számos hozzászólás érkezett, amelyek feldolgozása után a Felügyelet módosította, illetve pontosította újraszabályozási koncepcióját. Ez alapján készült el az alábbi anyag, a biztosító egyesületek újraszabályozásának, vagyis a kölcsönösségi biztosítók szabályozásának koncepciója.

A Felügyelet által nyilvánosságra bocsátott vitaanyagra érkezett reakcióból levont fő következtetés az volt, hogy a biztosító egyesületeket átfogó szabályozási reformnak kell alávetni. Ez elsősorban az egyesületi törvényre való ilyen értelmű hagyatkozás helyett új szervezeti és működési szabályok definiálásában jelenik meg, de célszerűnek tartottuk a névváltozás bevezetését is. Így javasolt a jelenlegi biztosító egyesületeket kölcsönösségi, vagy kölcsönös biztosítókká átnevezni.

A kölcsönösségi biztosító szervezeti formának a legfőbb előnye, hogy az ügyfelek egybeesnek a „tulajdonosokkal”, így hiányzik a biztosító részvénytársaságok esetében fennálló azon érdekellentét, ami a profitérdekeltég, illetve a kártérítési összeg maximalizálása között jelentkezik. Ez a tény teszi lehetővé a hosszú távú szemlélet fenntartását is.

A szabályozás alapvetően azt az elvet követi, hogy - külföldi mintákat figyelembe véve – a kölcsönösségi biztosítóknak két típusa lenne, a „normál” kölcsönösségi biztosító, melynek „országos” lenne a jelzője, s a megkülönböztetésül „helyi kölcsönösségi biztosító”-nak nevezett „kis” kölcsönösségi biztosító. A törvény külön

fejezetet szentelne a helyi kölcsönösségi biztosítóknak, melyben részletezné, hogy az országos kölcsönösségi biztosítókra vonatkozó rendelkezések közül melyek nem alkalmazandók esetükben.

Az új szabályozás bevezetése elsősorban azért indokolt, mert a magyar biztosító egyesület - részben szabályozási hiányosságok miatt - összehasonlítva más típusú pénzügyi intézményekkel bizonyos esetekben némileg nagyobb kockázatú szervezettípus. Ennek az az oka, hogy amennyiben egy egyesület sorozatosan rossz pénzügyi döntések miatt válságos pénzügyi helyzetbe kerül, akkor senkinek sem lesz érdeke, hogy megmentse, sőt a tagok érdeke ilyenkor inkább az egyesület elhagyása, mintsem a megmentése. Mindennek háttérében a jelenlegi jogi szabályozás áll: az egyesület szervezeti formája és non-profit jellege miatt a tőkét befektetők sem irányítói, sem tulajdonosi jogokhoz nem jutnak, így nem áll érdekükben tőke befektetése.

A biztosító egyesületek csődje esetén kérdésessé válik, hogy ki viseli a veszteségeket. A tervezett szabályozás alapján, mivel a tulajdonos maga lenne az ügyfél, a profit érdekelttség kevésbé lenne hangsúlyos, mint más társaságok esetében. Ez a tény azt a következtetést vonja maga után, hogy az adódó veszteségeket is a tulajdonosoknak (ügyfeleknek) kellene viselnie, akár a szolgáltatások csökkentése, akár pótbefizetés útján, így a kölcsönösségi biztosítók formálisan is megvalósítanák a felosztó-kirovó elvet.

A készülő Polgári Törvénykönyv egyesületekre vonatkozó szabályainak ismeretében dönthető el, mennyiben lehetséges a kódexre való hivatkozás, azonban a jelenlegi szakértői tervezet alapján kívánatosabbnak tűnik a teljesen önálló szabályozás megteremtése.

Párhuzamosan a kölcsönösségi biztosítók megalakulási szabályainak kidolgozásával, értékelni kell a jelenlegi szövetkezetek helyzetét is, azaz végiggondolni, hogy mind az európai gyakorlatot, mind a kölcsönösségi biztosítókhoz képest nehezebb alapítási szabályokat figyelembe véve, mennyiben indokolt a fenntartásuk, illetve nem szükséges-e a vonatkozó jogi szabályozás felülvizsgálata.

A TÖRVÉNY HATÁLYA, FOGALMAK

PREAMBULUM - KAPCSOLAT MÁS TÖRVÉNYEKSEL

A törvény címe: „A kölcsönösségi biztosítóról” kifejezi az új forma eltávolodását az egyesületi törvénytől és jelzi az önálló szabályozás megteremtésének a tényét.

A kölcsönösségi biztosító (ami a „nagy” országos kölcsönösségi biztosító és a „kis” helyi kölcsönösségi biztosító összefoglaló elnevezése) szervezeti formája maradna egyesület, így ebből a szempontból az egyesülési jogról szóló törvény hatálya alá tartozik. A kölcsönösségi biztosító az egyesülési törvény hatálya alá tartozó többi egyesülettől különböző új szervezeti forma, ezért szükséges hangsúlyozni, hogy az egyesülési jogról szóló törvény, az egyesületek működésére vonatkozó további részletszabályokat tartalmazó Ptk. egyesületi részei, valamint a biztosítási törvény csak mögöttes szabályként, a jelen törvény eltérő rendelkezése hiányában vonatkoznak a kölcsönösségi biztosítókra.

A kölcsönösségi biztosítókra vonatkozik a biztosítási törvény is mindazokban a kérdésekben, amelyet jelen törvény nem szabályoz, illetve ahol a jelen törvény nem ad felmentést a biztosítási törvény hatálya alól. Ebből a szempontból a kölcsönösségi biztosítók szabályozása hasonló a lakás-takarékpénztárak szabályozásához, amelyekre, mint részvénytársaságokra, vonatkozik a gazdasági törvény, s mint hitelintézetekre, a hitelintézeti törvény is.

Az országos kölcsönösségi biztosító és a helyi kölcsönösségi biztosítói forma a jelenlegi biztosító egyesületi formát váltaná fel úgy, hogy a jelen törvény hatályba lépésével egyidejűleg ezek a biztosítók – mérettől és tevékenységi körtől függően országos vagy helyi kölcsönösségi biztosítókká „definálódnak” át. Az új forma sok szempontból hasonló lesz a régihez, ezért nem „átalakulásról” beszélünk, szabályozása azonban sok ponton megváltozik, konzisztensebbé válik, amit a névváltozással (ami egyébként az ilyen intézmények szokásos nemzeti elnevezésre való áttérést jelent) is hangsúlyozunk.

A biztosító egyesületi forma a továbbiakban megszűnik, ilyen formában a törvény hatályba lépése után már nem működhet biztosító (az átmenetről az „Átmeneti szabályokban” rendelkezünk).

FOGALMAK - A KÖLCSÖNÖSSÉGI BIZTOSÍTÓ LÉNYEGE, DEFINÍCIÓJA, FAJTÁI - GARANCIA SÉMA

A kölcsönösségi biztosító a törvény definíciója szerint olyan kölcsönös alapon működő szervezet, amely kizárólag tagjai részére, nyereségérdekelttség nélkül, a tagsági hozzájárulás ellenében, a biztosítási feltételekben meghatározott biztosítási események bekövetkezése esetében, biztosítástechnikai elvek alapján, előre meghatározott szolgáltatást nyújt.

A fogalom fontos eleme a kölcsönösség, melynek lényege, hogy a biztosítót maguk az azonos kockázatnak kitett személyek, azaz a veszélyközösség tagjai alkotják. A pénztárak szabályozásához hasonlóan fontos

hangsúlyozni, hogy a szolgáltatásra jogosultakat azonos jogok illetik meg és (kizárólag) a tagok gyakorolják tulajdonosi jogokat.

A fogalom részletesebben: a kölcsönösségi biztosító a biztosítók olyan speciális formája, amely esetében:

- szemben a részvénytársasági formában működő, „üzleti” biztosítókkal nem válik szét a tulajdonosi és ügyfel-jogviszony, hanem az a „tagi” jogviszonyban egybeesik, vagyis
 - csak a tag lehet szerződő és biztosított,
 - a tagok gyakorolják a tulajdonosi jogokat,
 - a jogok (mint a tulajdonosi is) – alapesetben – a biztosított jogviszonyhoz kötődnek, csak azal lehet szerezni, de tagdíjfizetéssel meg lehet tartani (a jelenleg érvényesülő gyakorlatnak megfelelően);
- a tag személyében a biztosított mindig megegyezik a szerződővel, a kettő nem válik el egymástól (ugyanakkor a tagok egy csoportja – ha szükséges – megbízhat egy személyt, vagy szervezetet, hogy nevükben szerződőként eljárjon);
- a tagok egyenlők, vagyis
 - a döntésekbe ugyanakkora beleszólásuk van,
 - nem állapíthatók meg olyan szolgáltatások, ahol nem véletlenszerűen (vagyis kockázati alapon), hanem szisztematikusan a tagok egyes csoportjai viselik a tagok más csoportjai számára nyújtott szolgáltatások terheit (vagyis például nem állapíthatók meg abszolút, termék-specifikus szolgáltatási garanciák);
- a létrehozás indoka kizárólag tagjai biztosítási igényeinek kielégítése. Ebből következően:
 - vagy nem művelhet olyan biztosítást, ahol a törvény a biztosítás céljaként e tagoktól különböző személyek (a károsultak) védelmét írja elő, hiszen ez a cél túlmutat a tagok biztosítási igényein,
 - vagy, ha igen, akkor annak a biztosításnak a kölcsönösségi biztosító általi művelésére külön, speciális szabályok vonatkoznak;
- szolgáltatási lehetőségeit a tagok pénzügyi lehetőségei határolják be, vagyis
 - nem művelhet olyan biztosítást, ahol törvény, egy a tagoktól különböző, véletlenszerű kedvezményezett számára és a biztosító rovására abszolút szolgáltatási kötelezettséget állapít meg, hiszen a szolgáltatás mértéke függhet a biztosító anyagi helyzetétől (erre a tényre a leendő tag figyelmét fel kell hívni);
 - vagy ha igen, akkor annak a biztosításnak a kölcsönösségi biztosító általi művelésére külön, speciális szabályok vonatkoznak.

A két utolsó pontban körülírt tilalom jelenleg lényegében a kötelező gépjármű felelősségbiztosításra (és esetleg a jelenlegihez képest a későbbiekben megváltozó feltételű kötelező szakmai felelősségbiztosításokra) vonatkozik, tehát ezekre olyan külön szabályok kell, hogy vonatkozzanak, amelyek ebben a két pontban jelzett problémákat kezelni tudják.

Az utolsó pont lényegében azt jelenti, hogy a kölcsönösségi biztosítók esetében a végső garanti séma az „elfogadjuk a veszteséget” séma. Ez azonban nem zárja ki, hogy – szükségszerűen korlátozott mértékben - aktivizáljuk a „profitérdekeltségi” séma elemeit is olyan szabályokkal, amelyek segítik kialakulni (megtartani) az elkötelezett tagokat, vagyis amelyek mérik a tagok hozzájárulását a közös alapokhoz, s bizonyos helyzetekben ezekkel arányos jogokat adnak számukra.

A kölcsönösségi biztosítónak – német és osztrák mintára – két változata lenne a „normál” biztosítókhoz leginkább hasonló, amit „országos” kölcsönösségi biztosítónak neveznénk, és a „kis” kölcsönösségi biztosító, amit viszont „helyi” kölcsönösségi biztosítónak, és aminek azonban szigorú tevékenységi és területi korlátai lennének. Ez utóbbiak működése lényegében csak agárkockázatokra és szigorúan egy megyén belüli (vagy annál szűkebb) területre terjedhet ki.

MŰKÖDÉSI ALAPELVEK

A kölcsönösségi biztosító működésének legfontosabb alapelvei a következők:

- kölcsönösség: a tagok közösen teremtik meg a szolgáltatások fedezetét, a hozzájárulások és a szolgáltatások elosztása minden tag esetében azonos elveken kell, hogy alapuljon;
- önkéntesség: a biztosítóba való be- és kilépés szabadsága (kivéve: olyan kötelező felelősségbiztosításokat, ahol a törvény kimondja, hogy fő céljuk a károsult védelme, s ahol ezért a biztosító közvetlenül szolgáltatásra kötelezett – például KGFB. Emellett „a kilépési szabadság” általánosságban, annyiban korlátozott, hogy a kilépésnek igazodnia kell az adott biztosítás megszűnésének lehetőségeihez, azaz a kilépés nem fogantatható olyan időpontban (hatállyal), amely időpontra vo-

natkoztatva az élet - és vagyonbiztosítási jogviszony jogszerűen nem szüntethető meg. A törvénynek nem célja tehát, hogy keletkeztessen egy speciális biztosítási jogviszony megszűnési okot a kölcsönösségi biztosítók esetében);

- önkormányzatiság: a biztosítót érintő döntések meghozatalára kizárólag a tagok jogosultak, a döntések meghozatala során a tagok azonos jogokkal rendelkeznek;
- a gazdálkodással kapcsolatosan:
 - non-profit működés,
 - működésük során nem támaszkod(hat)nak egy rendszeres külső forrásra („szponzor”), a kiadásait saját bevételeikből és a befektetési eredményükből kell fedezniük,
 - szolgáltatást vagy csak saját tagjaiknak nyújthatnak, vagy csak a saját tagjaik terhére keletkezett fizetési kötelezettséget vállalhatnak át,
 - a biztosító a tartozásaiért a saját vagyonával felel,
 - a biztosító saját üzleti tervet és éves beszámolót készít, melyet a közgyűlés fogad el
- függetlenség;
- társulási elv: szabad társulás joga;
- szolidaritás: egységes elvek alapján megállapított tagdíjak;
- tagi szelekció elve (kivéve: KGFB) = nem kell mindenkit befogadni.

A TÖRVÉNY SZEMÉLYI ÉS TERÜLETI HATÁLYA

A törvény kiterjed a kölcsönösségi biztosítók tagjaira.

Az országos kölcsönösségi biztosítók tevékenységére nem vonatkozik területi korlát, a helyi kölcsönösségi biztosítók viszont csak egy meghatározott megye területén végezhetik tevékenységüket.

A TULAJDONOSI MOTIVÁCIÓK AKTIVÁLÁSA

A kölcsönösségi biztosítók az „elfogadjuk a veszteséget” séma alapján működnek, mégis – nemzetközi példák alapján – szükségesnek és hasznosnak tartjuk a profitérdekeltségi séma bizonyos mértékű bekapcsolását is, vagyis a tulajdonosi motivációk felélesztését is, különösen az országos kölcsönösségi biztosítóknál (a helyi kölcsönösségi biztosítóknál erre az ösztönzőre kevésbé van szükség, illetve megvalósítani is nehezebb).

A teljes tulajdonosi jogosultság egy profitérdekelte gazdálkodó szervezet esetében a következő tényezőkből épül fel. A tulajdonos

1. jogosult a tulajdona utáni arányos nyereségre;
2. a tulajdonrészét bármikor értékesítheti;
3. a tulajdonrészével arányos irányítási és beleszólási jogokat kap az adott szervezet működésébe.

A jelenlegi biztosító egyesületeknél lényegében egyik fenti tulajdonosi jogosultság sem működik. A kérdés az, hogy a kölcsönösségi biztosító koncepciójába milyen mértékig fér bele a fenti jogosultságok elismerése a célból, hogy működésbe hozzuk a tulajdonosi motivációkat?

1. Az arányos nyereség utáni jogosultság – tekintve, hogy a kölcsönösségi biztosító non-profit intézmény, illetve ahol a „nyereség” maga a kedvezőbb kondíciójú biztosítási szolgáltatás – nyilván nem érvényesíthető.
2. A tulajdonrész értékesíthetőségével kapcsolatosan nem igazán vetődhet fel, hogy azt az egyes tagok, a többiekől függetlenül, **bármikor** megtehessék, tekintve, hogy a kölcsönösségi biztosító esetében – ellentétben az üzleti biztosítókkal - a tulajdonosi és ügyfél-jogviszony nem válik szét. Felvetődhet viszont, hogy ha az összes tulajdonos egyszerre mobilizálja a kölcsönösségi biztosítóban lévő tulajdonát, akkor részesedésük hozzájárulás arányos legyen. Ilyen mobilizálás a kölcsönösségi biztosító megszüntetésekor (végelszámolásakor) és biztosító részvénytársasággá történő átalakulásakor történik.
3. A tagi egyenlőség koncepciójával ellentmondásban van a tulajdonrésszel arányos irányítási és beleszólási jog, ennek ellenére lehet érvelni mellette. Mindenesetre érdemes megkülönböztetni ennek két változatát: a tulajdonjoggal állandóan arányos irányítási és beleszólási jogok, vagy azzal időlegesen (válsághelyzetben) arányos, átmeneti jogosultságok.

TULAJDONOSI JOGOK A TŐKE MOBILIZÁLÁSOKOR

A fentiek alapján célszerű elvként leszögezni, hogy a tőke mobilizálásakor, annak felosztása az ahhoz való hozzájárulással arányos legyen. Ilyen mobilizálás a kölcsönösségi biztosító feloszlása és végelszámolása. Ilyenkor a kérdés úgy vetődik fel, hogy a kötelezettségek kiegyenlítése után esetlegesen megmaradó tőkét milyen arányban osszák el egymás között a tagok? Nyilvánvaló, hogy ez elsősorban a nem túl adósodás miatti

felszámolásakor vetődik fel (amikor is nincs mit felosztani), hanem amikor a(z országos) kölcsönösségi biztosító tagjai úgy látják, hogy a biztosító által nyújtott szolgáltatásra a jövőben nincs szükségük. A másik eset a részvénytársasággá való átalakulás, ahol az vetődik fel, hogy az új társaság kölcsönösségi biztosítóból származó tőkéjének kik és milyen arányban legyenek a tulajdonosai. A felosztás szabályai a két esetben azonosak kell, hogy legyenek.

A tőkéhez az alábbi módokon járulnak hozzá a tulajdonosok:

1. alapításkor az induló tőkéhez való hozzájárulással az alapító tagok. Ez a későbbiekben kamatozhat is, ami szintén növeli a tőkét;
2. a tagdíj révén – ha van ilyen. Ide tartozik az esetleges pótbefizetés is. Ez a rész is kamatozhat.
3. az aktuális tagok a díjfizetésük révén, amikor a tőkét a biztosítástechnikai nyereségből feltöltik;
4. rendkívüli helyzetben – ha ez lehetséges – egy, vagy több tőketulajdonos (irreleváns, hogy tag, vagy külsős) tesz be tőkét a kölcsönösségi biztosítóba;
5. a fenti tőkeelemek csökkenhetnek is, amikor azt felélik. A csökkentésnek minden érintettet tőkearányosan kell érintenie.

Az ideiglenes, átmeneti tőkeelemeket, mint az alárendelt kölcsöntőke, tagi kölcsön, itt nem kell számba venni, hiszen azoknak rendezett a státusza, s azokhoz nem kapcsolódnak tulajdonosi jogok.

A fentiekkel kapcsolatos kérdések:

1. a fenti 3. elem szétosztása a befizetett díjjal legyen arányos, vagy vonjuk le belőle az adott tag részére kifizetett szolgáltatásokat? Ha igen, akkor a díjnál nagyobb szolgáltatási összegeket csak az adott évből, vagy előre és visszamenőleg is? Álláspontunk szerint a szolgáltatási összegek figyelembe vétele jelen esetben ellentétes lenne a biztosítás alapelvével, így a továbbiakban az egyszerű, díjjal arányos szétosztást tekintjük mérvadónak.
2. csak a jelenlegi tagok hozzájárulását nézzük, vagy minden valaha volt tagét? Ha csak az aktuális tagokét nézzük, akkor hogyan kezeljük azok hozzájárulását, akiknek „szaggatott” a tagsági viszonya (vagyis nem folytonos, bizonyos években van, más években nincs biztosítása)? Az összes valaha volt hozzájárulást nézzük (vagyis azok időnként aktivizálódnak, időnként „elszunnyadnak”), vagy mindig csak az aktuális tagsági viszony kezdete óta tett hozzájárulást? Ezt a kérdést az alábbiakban még tovább elemezzük.

Ahhoz, hogy a fenti elvek érvényesíthetők legyenek, a kölcsönösségi biztosítóknak a fentiekről, tagonként pontos nyilvántartást kell vezetniük.

TULAJDONNAL ARÁNYOS ÁLLANDÓ, VAGY ÁTMENETI IRÁNYÍTÁSI ÉS BELESZÓLÁSI JOGOSULTSÁGOK

Bár megfontolandó lehet, hogy a kölcsönösségi biztosítók esetében az egy tag – egy szavazat szigorú rendszerét feloldjuk, s helyettesítsük „a vagyoni hozzájárulás mértékének megfelelő cenzussal, így téve vonzóbbá az egyesület számára juttatandó vagyoni hozzájárulást”, mégis inkább célszerűnek tartjuk, hogy alap helyzetben az egy tag – egy szavazat elve érvényesüljön. Az országos kölcsönösségi biztosító esetében a döntési jogosítványok csak rendkívüli helyzetben, átmenetileg legyenek arányosak a tőkéhez való hozzájárulással. Rendkívüli helyzetnek lehet minősíteni országos kölcsönösségi biztosító esetében, ha a tőkéje a szavazató (esetleg a biztonsági-) tőkeszükséglet szintje alá esik. Ekkor – a gyorsaság miatt – nem a közgyűlés, hanem a menedzsment jogosult dönteni külső tőke bevonásáról, a következő szabályokkal:

- a tőkeemelést elvégzők, olyan mértékben, amilyen mértékben emelik a tőkét, de legfeljebb 49%-os mértékig bekerülnek és ilyen mértékű szavazati jogot kapnak az országos kölcsönösségi biztosító igazgatóságában – átmeneti időre;
- ez az átmeneti idő legfeljebb egy évig vagy az országos kölcsönösségi biztosító korábbi megszűnéséig, illetve részvénytársasággá történő átalakulásáig tart;
- amennyiben az országos kölcsönösségi biztosító nem szűnne meg, egy év múlva a pótlólagosan bevont tőke átalakul alárendelt kölcsöntőkévé, s a tőketulajdonos elveszti plusz jogosultságait. (Ebből persze az is következik, hogy a pótlólagosan bevont tőke nyújtásának eleve meg kell felelnie az alárendelt kölcsöntőke fogalmának - pl. legalább 5 évre kell szólnia.)

TÁMOGATÓ TAG LEHETŐSÉGE

Felmerülhet az is, hogy esetleg ne szűkítsük a tőkeemelést végrehajtani képes tagok, és tőkéjük belépését válsághelyzetre, hanem hozzunk létre számukra egy állandó státuszt, egyfajta „pártoló” tagságot. Ilyen esetben a pártoló tag a következő pontokban különbözhetne a normál tagtól (az alábbi lista a lehetőségeket tartalmazza, nem feltétlenül kell az összesnek megjelennie a szabályozásban):

- nem kell (feltétlenül) biztosítottnak lennie

- nem kell feltétlenül természetes személynek lennie, lehetne esetleg szervezet vagy gazdasági társaság is
- a tőke egy része nevesítetten hozzá tartozik, amit esetleg ki is vonhat a biztosítóból
- a plusz-tőke után plusz szavazati jogai vannak.

Ha áttekintjük ezeket a lehetőségeket, akkor azt találjuk, hogy az utolsó kettőnek van érdemi jelentősége, ezek nélkül a támogató tag egyfajta tiszteletbeli pozíció, amit nem kell a törvénynek tartalmaznia, az maradhat informális jellegű kapcsolat vagy esetleg egy támogatási szerződés a biztosító és a (nem így nevezett) „pártoló tag” között. Az utolsó lehetőség viszont lényegében a kölcsönösségi biztosító működésétől eltérő elvet venne annak működésébe, lényegében a részvénytársasági formát hozná létre újra, más néven, ami nem kívánatos. A nevesített tőkerész plusz szavazati jog nélkül nem lenne eltérés az e tervezetben leírt kölcsönösségi biztosítói működéstől, tehát e miatt nem szükséges a pártoló tag intézményének bevezetése. Ha viszont a pártoló tag tőkéjének az a differencia specifikája, hogy bármikor visszavonhatja azt, akkor az valójában hitelként, mégpedig bármikor visszavonható hitelként funkcionál, aminek tőkeként való elismerése ezért problémás. Ráadásul esetleg pont akkor vonná ki azt tulajdonosa, amikor arra leginkább szükség van.

Összességében, a fentiek miatt úgy látjuk, hogy a „támogató”, vagy „pártoló” tag intézményére nincs szükség, elegendő ezt a lehetőséget vészhelyzetre tartalékolni, ezért a szabályozásba nem vesszük be ezt a lehetőséget.

TŐKEBEVONÁSI LEHETŐSÉG POTENCIÁLIS TULAJDONOSI JOGOKKAL

A kölcsönösségi biztosító pénzügyi lehetőségeit bővíti a hitelfelvételi lehetőség is, ezért célszerű ezt lehetővé tenni. Fontos látni, hogy a két forma között ebben a tekintetben különbség van. A kölcsönadó számára kölcsönfelvevőként nyilván csak az országos kölcsönösségi biztosító jöhet szóba, a helyi kölcsönösségi biztosító nem, hiszen az nem különül el annyira a tagjaitól, hogy ne inkább a tagoknak adjanak hitelt közvetlenül. A törvény tehát ezt a lehetőséget csak az országos kölcsönösségi biztosító esetében tenné lehetővé.

A hitelnnyújtó szempontjából vizsgálva a kérdést azt lehet mondani, hogy annál könnyebben nyújtanak hitelt, minél nagyobb esély van arra, hogy azt visszakapják. Eltekintve a biztosító jelenlegi és várható pénzügyi helyzetétől, a szabályozás tekintetében ez két dolgot jelent:

1. felszámolás esetén hol foglalnak helyet a kielégítési sorrendben, illetve
2. pénzügyi nehézségek esetén milyen beleszólásuk lehet a biztosító működésébe.

A kielégítési sorrend tekintetében a különböző lehetséges hitelfelvételi lehetőségekre (amelyek közül egyiknek a tiltását sem javasoljuk az országos kölcsönösségi biztosító esetében) a következő sorrend lehetséges:

- hitel,
- kötvénykibocsátás a jövőbeli remélt eredmény terhére,
- alárendelt kölcsöntőke,
- tagi kölcsön.

Természetesen mindegyiket megelőzik a felelősségbiztosítási károsultak követelései (ha vannak ilyenek), és mindegyik a tagok követelései előtt van.

Javasoljuk bevezetni azt a szabályt is, hogy válsághelyzetben a hitelezők – ugyanúgy, mint a fent vázolt új tőkebevonási lehetőségek esetében – a hitel nagyságával arányos szavazati jogot kapjanak, s akár azt is eldönthessék, hogy az országos kölcsönösségi biztosító részvénytársasággá alakuljon át, aholis természetesen az általuk nyújtott hitel tőkévé alakul át.

A TAGSÁG SZABÁLYAI

LEHETSÉGES REZSIMEK A TAGSÁGRA, TAGDÍJRA ÉS A TULAJDONOSI JOGOKRA

A tagság, a tagdíj és a tulajdonosi jogok szabályai összefüggenek egymással. Ezekkel kapcsolatosan a viták során két konzisztens alternatíva-csomag (a) és b)) fogalmazódott meg, amelyek közül választani szükséges.

Lehetőségek a tagság tekintetében:

- a) tagságot csak biztosítás kötésével lehet szerezni, de később e nélkül is fenn lehet tartani tagdíj fizetésével. E szerint addig tart a tagság, míg a tagdíj fizetése;
- b) csak és kizárólag az tag, akinek érvényes biztosítása van.

Mindkét esetben kivétel a biztosító alapítása (amikor még senkinek nem lehet biztosítása) és a válsághelyzet, de ez csak rögzített átmeneti időre. Válsághelyzetben be lehet vonni „támogató” tagot, aki tőkével száll be, és speciális irányítási jogokat is szerez ezért cserébe.

Lehetőségek a tagdíj tekintetében:

- a) a tagdíj szükséges, nem lehet nulla,
- b) a tagdíj szükségtelen, bizonyos mértékig diszfunkcionális is, a szabályozás akár tilthatja is, vagy opcionálissá teheti.

Mindegyik esetben: a befizetett tagdíj egyértelműen a tőke növelésére szolgál, közvetlenül oda folyik be, nem pedig a biztosítástechnikai tartalékokba. Ebből a szempontból ugyanaz a státusza, mint a pótbefizetésnek, vagyis egyfajta rendszeresített pótbefizetésnek is tekinthető.

Lehetőségek a tulajdonosi jogok tekintetében. Ezeknek a tőkével való elszámoláskor (vagyis megszűnéskor és átalakuláskor) van jelentősége:

- a) tulajdonosi jogai az aktuális tagoknak vannak, vagyis azoknak, akik aktuálisan tagdíjat fizetnek.
- b) tulajdonosi jogai az aktuális tagoknak vannak, vagyis azoknak, akik aktuálisan biztosítottak.

Vagyis mindkét esetben, ha valakinek „ugráló” tagsági jogviszonya van, tehát ha az időnként megszűnik, majd újra helyreáll, akkor az csak az újrázás óta folytonos, s csak az azóta tett hozzájárulásai számítanak bele a tulajdonosi jogaiba. Azaz az ilyen tagok hátrányban vannak a folyamatosan tagi jogviszonyban lévőekkel szemben, sőt az ő korábbi hozzájárulásai a tőkéhez szét lesznek osztva a maradék között. Mivel ez súlyos következmény, ezért kétféle módon lehet ezt kezelni:

1. ennek a logikának a keretein belül: mivel a tagság megszűnése, illetve (a) esetben) a tagdíj-fizetés felfüggesztése jogvesztéssel járhat, ezért erre a lehetőségre mindig fel kell hívni az érintettek figyelmét még időben (s arra is, hogy maradás esetén a távozók tőkéjének egy részét is megkapják);
2. ennek a logikának a keretein túl: a (tőkével való elszámoláskor érvényes) tulajdonosi jogok tekintetében egy c) megoldást vezetnénk be, ami szerint a tulajdonosi jogok nem évülnek el, azok kiterjednek a valaha volt összes tagra, aki hozzájárult a tőkéhez. Ezzel a lehetőséggel kapcsolatban a következő problémák merülnek fel:
 - i. nagyrészt megkérdőjelezi az a) megoldást, hiszen tagdíjfizetés nélkül is meg lehet őrizni a legfontosabb jogokat. Ekkor a tagdíjat csak azoknak a nem biztosított tagoknak érdemes fizetni, akik élni akarnak a szavazati jogukkal akkor is, amikor nincs biztosításuk,
 - ii. technikai probléma: a rég kilépett tagoknak könnyen nyoma vesztethet (akár meg is halhatnak), így az ilyen tagok jelentős részét egy idő után nem lehet felkutatni, ami komoly probléma lehet egy esetleges átalakulásnál (lakcím-, esetleg név-változás, stb.). Ezt a technikai problémát bizonyos plusz szabályokkal lehet enyhíteni, pl. a tagsági jogviszony 10 éves folyamatos szüneteltetése esetén elvesznek a tulajdonosi jogok.
 - iii. elszámolási probléma: egyes ilyen „alvó” tagoknak a tőkéje negatív is lehet (akkor, amikor tagok voltak, épp csökkent a biztosító tőkéje, így a tőkéhez való „hozzájárulásuk” negatív lesz). Ezt nyilván nem lehet velük szemben érvényesíteni, így az egész elszámolás inkonzisztenssé válhat.

Ezek miatt a problémák miatt ezt a c) megoldást elvetjük, ami aláhúzza az 1. kezelési mód fontosságát! Összességében az a) megoldás veszi leginkább figyelembe a biztosító egyesületeknél jelenleg kialakult gyakorlatot, s a továbbiakban ezt a változatot fejtjük ki.

A TŐKÉVEL VALÓ ELSZÁMOLÁS SZABÁLYAI

A biztosító tőkéjével, aminek tulajdonosai a tagok, a tagok felé a biztosító megszűnésekor vagy részvénytársasággá történő átalakulásakor kell elszámolni. Az előbbi esetben azért, hogy a maradék tőkét milyen arányban osszák fel a tagok között, az utóbbi esetben azért, hogy az új biztosító részvénytársaságban a tagok részesedését meghatározzák. Tekintve, hogy a kölcsönösségi biztosítónak két fajtája van, s a lehetséges átalakulás is többféle lehet, ezért pontosítani szükséges, hogy mikor mivel és hogyan kell elszámolni.

A helyi kölcsönösségi biztosító megszűnhet és átalakulhat, kizárólag kölcsönösségi biztosítóvá (biztosító részvénytársasággá közvetlenül nem). Esetében azt az egyszerű szabályt javasoljuk, hogy megszűnéskor a szolgáltatási kötelezettségek kiegyenlítése után esetleg maradó vagyont arányosan fel kell osztani az aktuális tagok között, átalakuláskor pedig a tőkévé transzformált tartalékot ugyancsak arányosan kezdőtőkeként kell felosztani az aktuális tagok között. Így a tőkével való elszámolás alábbi szabályai csak az országos kölcsönösségi biztosítóra vonatkoznak. Ez a megszűnése és a részvénytársasággá történő átalakuláson kívül még átalakulhat helyi kölcsönösségi biztosítóvá is, ha tevékenységi köre és működési területe ezt lehetővé teszi. Ekkor lényegében szabadon dönthetnek arról, hogy teljesen kiosztják a tőkét a tagok között, vagy annak egy részét, vagy akár az egészét átviszik az új helyi kölcsönösségi biztosítóba. A kiosztás esetén ekkor is az alábbi szabályokat kell követni.

A tőke felosztásánál két elvet javasolunk alkalmazni:

1. a meglévő tőkét az ahhoz való addigi hozzájárulások arányában osszák szét az aktuális tagok között;

2. a biztosító folyamatosan vezesse, hogy az aktuális tagok között hogyan oszlik meg az aktuális tőke, vagyis annak változását évente vezesse át a tulajdonosi jogokon.

A tőkéhez való hozzájárulások forrásai

A tőkéhez az alábbi módokon járulnak hozzá a tagok:

1. alapításkor az induló tőkéhez való egyszeri hozzájárulással az alapító tagok;
2. a tagdíj révén folyamatosan az aktuális tagok;
3. pótbefizetéssel az aktuális tagok;
4. amikor a tőkét a biztosítástechnikai nyereségből (beleértve a tartalékok felszabadítását is) feltöltik. Ez az aktuális tagok díjfizetésének tudható be, így az adott év (tényleges, vagyis teljesített, nem pedig előírt és megszolgált) díjfizetésének arányában lehet ezt a részt felosztani. Ez természetesen lehet negatív is, akkor azt kell szétosztani;
5. rendkívüli helyzetben – ha ez lehetséges – egy, vagy több tőketulajdonos fektet be tőkét az országos kölcsönösségi biztosítóba, vagy a hitelezők pénze minősül át tőkévé;
6. az addigi tőke kamatát tőkearányosan kell szétosztani a tagok között; Természetesen ez is lehet negatív is. (Az egyszerűség kedvéért el lehet tekinteni az évközi befizetések kamatától, s az egész éves kamatnyereséget az év eleji tartaléknak lehet tulajdonítani, illetve arra lehet vetíteni. Ugyancsak az egyszerűség kedvéért a tartalékokat nem növelő hozamnyereséget is ennek a tőkének lehet tulajdonítani.)
7. Az eltávozott tagok hátra maradt tőkéje – célszerű ezt tőkearányosan szétosztani a tagok között, illetve esetleg kimondani azt a szabályt, hogy az esetleges technikai vagy kamatvesztéseket először ebből fedezik.

Az éves elszámolás szabályai

Csak az országos kölcsönösségi biztosítók esetében javasoljuk bevezetni! Minden évben, mérlegkészítéskor, az előző naptári évre egy külön nyilvántartásban fel kell osztani, hogy a tőkének az előző évi változása mely tagoknak és milyen mértékben tulajdonítható, s így összességében a meglévő tőke hogyan oszlik meg az aktuális tagok között.

Az összítőke normál (vagyis nem rendkívüli) helyzetben az előző évben a következő módon változott: év eleji saját tőke + mérleg szerinti nyereség/vesztés + egyéb saját tőkét növelő tétel = záró saját tőke. Az utolsó két tag valamelyike, vagy mindegyike is lehet negatív.

Az egyes tagok év végi tulajdonrésze: (a tag év eleji tulajdonrésze + a tagra eső saját tőke változás része az évben befizetett megszolgált díj+tagdíj) + a távozott tagok tulajdonrésze az előző részletösszeg arányában.

Az egyes tagok tulajdonrészei így kiadják az év eleji nyitó tőkét, de a következő probléma felmerülhet. Előfordulhat ugyanis, hogy egyes tagok így kiszámolt tőkéje negatív lesz, vagyis az összítőke úgy áll elő, hogy a pozitív tőkájú tagok összes tőkéje meghaladja a biztosító tényleges tőkéjét, amire csak a negatív tőkájú tagok „tőkéjének” figyelembevétele csökkentheti le ezt az összeget. Mivel a negatív tőkét szükséghelyzetben úgyszemint lehet a tagokon behajtani (illetve nem javasolunk ilyen szabályt bevezetni), ezért javasoljuk, hogy a fenti módszer egészüljön ki azzal, hogy a negatív tőke az előző részletösszegek arányában kerüljön szétosztásra. A szétosztás során egyes kicsi pozitív tőkájú tagok tőkéje negatívvá válhat, így ezt a szétosztást addig kell ismételni, míg teljesen eltűnik a negatív tőke.

Ennek a szabályrendszernek nagyon fontos eleme, hogy ezt a személyre szabott értéket minden egyes tag tudomására kell hozni, s külön fel kell hívni a kilépő tagok figyelmét, hogy ezt elveszítik, s ezzel milyen jogukról mondanak le.

Fontos megjegyezni, hogy „kilépő tag” kétféle lehet: aki ténylegesen kilép, vagyis saját döntése miatt nem fizet sem biztosítást, sem tagdíjat, illetve aki meghal. A fenti szabályok a saját döntésükből kilépőkre vonatkoznak.

Visszamenőleges elszámolás biztosító egyesületeknél

A törvény hatálya lépésétől az évenkénti elszámolás kötelező lesz, azonban a törvénynek rendelkeznie kell arról is, hogy visszamenőleg hogyan kell számba venni a tagok tőkéhez való hozzájárulásait, vagyis az eddig ily módon fel nem osztott tőkét hogyan kell felosztani a meglévő tagok között. Lényegében arról kell rendelkezni, hogy a meglévő egyesületeknél hogyan alakuljon ki az induló tőkefelosztás. Felmerül egy elvi kérdés: visszamenőleg miként osztható fel a tagok között a meglévő tőke? A lehetőségek:

1. a jelenlegi tagok között, hiszen az konzisztens a fenti szabályokkal;

2. minden valaha volt tag között, hiszen akik korábban kiléptek, azok nem voltak tudatában annak, hogy ezzel fontos jogukról mondanak le.

A második megoldás ellen szólnak azok az érvek, amit már felsoroltunk akkor, amikor azt fontoltuk meg, hogy egy ilyen szabály legyen esetleg a tőkefelosztás fő szabálya. Ennek ellenére megfontolandó lehet, hogy ezt vezessük be, azzal, hogy csak bizonyos korlátozott időre (pl. 5 évre) nyúljanak vissza a múltba. Az is megfontolandó, hogy ezt esetleg az adott kölcsönösségi biztosító döntési hatáskörébe helyezzük. A különbség a két megoldás között abban van, hogy a távozott tagok tulajdonrésze a második megoldásnál nem osztható fel a maradék tagok között.

Az alábbiakban az 1. megoldást fejtjük ki. Itt a biztosító a következő megoldások közül választhat:

1. ha képes elkészíteni (mert minden adata megvan ehhez) visszamenőleg, a biztosító alapításától kezdve azt az elszámolást, amit a fentiekben leírtunk, akkor választhatja ezt;
2. ha az alapítástól nem is, de 10 évre visszamenőleg igen, akkor 10 évre kell ezt elkészíteni azt a következő különbségekkel;
 - a. a már 10 éve is tagok induló tőkerészét 0-ban határozzák meg, s így építik fel a jelenlegi tagok tulajdonrészét a mai és a 10 évvel ezelőtti tőke különbségére
 - b. a 10 évvel ezelőtti tőkét pedig egységesen a kilépettek tőkéjének tulajdonítják, amit a legutolsó lépésben osztanak szét az a) pontban kiszámolt arányokban (ha az elején osztanánk szét, akkor túlzottan sok tulajdon kerülne a néhány, 10 éve jogfolytonos tag kezébe);
3. egyszerűsített eljárás: a jelenlegi tőkét a következő sorrendben tulajdonítjuk a következő tényezőknél:
 - a. elsősorban a tagdíjaknak,
 - b. másodsorban a pótbefizetéseknek,
 - c. harmadsorban a biztosítástechnikai eredménynek (és kész).

Ennek megfelelően először összeadjuk a meglévő tagok által teljesített tagdíjakat. Ha ez kisebb, mint a jelenlegi tőke, akkor ehhez hozzáadjuk a pótbefizetéseket is, ha ez még mindig kisebb, mint a jelenlegi tőke, akkor a maradékot a jelenlegi tagok által az elmúlt 10 évben teljesített megszolgált tagdíjak arányában felosztjuk. Ha valahol a folyamat megállna úgy, hogy az eredmény nagyobb, mint az aktuális tőke, akkor az egyes tagok tőkéjét arányosan arra a szintre redukáljuk, hogy együttesen kiadják a jelenlegi tőkét.

SVAVAZATI JOG

A szavazati jog esetében (ha eltekintünk a korábban már kizárt lehetőségektől) két alternatíva adódik:

1. minden tagnak egy szavazata van;
2. a biztosítással aktuálisan nem rendelkező (csak tagdíjat fizető) tagok szavazati jogát felfüggesztjük.

E második megoldás indoka lehet, hogy akinek aktuálisan nincs biztosítása, annak az érdeke eltérhet a biztosítással rendelkezőétől, s nyilvánvalóan az aktuálisan biztosítással rendelkező érdekei a fontosabbak. A korlátozásnak ugyanakkor csak akkor van értelme, ha felmerülhet, hogy jelentősen feldúsulhat a csak tagdíjfizető tagok aránya a biztosítással is rendelkező tagokhoz képest. Különösen problémás lehet ez, ha az ilyen „feldúsulás” hirtelen következik be. Ez viszont nem valószínű, hiszen „csak” tagdíjfizető taggá csak „normál”, biztosított tag válhat, tehát a hirtelen „feldúsulás” nem lehetséges, s valószínűleg gátat szab az abszolút feldúsulásnak az is, hogy a tagság megmaradásáért áldozatot kell hozni a tagdíjfizetés révén. Emiatt szükségtelennek tartjuk a rendszert a szavazati jog korlátozásával bonyolítani, s így a „minden tag rendelkezik egy szavazattal” egyszerű elvét javasoljuk a törvényben rögzíteni.

Az egy tag egy szavazat elve válsághelyzetben feloldásra kerülhet, ekkor az esetleges hitelezők, vagy az újonnan bevont tőketulajdonos tagok átmeneti időre tőkéjükkel arányos szavazati jogot kapnak.

TAGLÉTSZÁM KORLÁTOZÁSA

Kölcsönösségi biztosító egyesület, legalább 10 fővel alakulhat, s ez egyben a minimális taglétszám is. Ha a taglétszám ez alá csökken, akkor a biztosítót fel kell számolni.

A helyi kölcsönösségi biztosítók esetén nem csak minimális, hanem maximális lehetséges taglétszámot is előír a törvény, ami 500 fő. A törvény azért állapít meg a helyi kölcsönösségi biztosítóra ilyen (és még további, nem taglétszámhoz kötődő) maximumokat, mert a helyi kölcsönösségi biztosítók egy egyszerűbb szabályozási és felügyelési rendszer alá tartoznak, s biztosítani kell, hogy kicsik is maradjanak, vagy alakuljanak át és tartozzanak a normál felügyeleti rendszer alá.

Ha a helyi kölcsönösségi biztosító eléri a maximális tagságot, akkor a következő lehetőségek közül választhat:

1. elutasítja a további tagok felvételét,

2. átalakul országos kölcsönösségi biztosítóvá,
3. kettő vagy több helyi kölcsönösségi biztosítóvá alakul át.

A fentiekén kívül az országos kölcsönösségi biztosító esetében a KGFB tevékenység folytatásához legalább 10000 tag szükséges. KGFB-t nem folytató meglévő országos kölcsönösségi biztosítók esetében az előbbi taglétszámnak a KGFB tevékenység felvételekor teljesülnie kell. Újonnan alapított országos kölcsönösségi biztosítónak 2 év türelmi idő alatt kell elérnie ezt a taglétszámot. Ha a taglétszám az ilyen biztosítást folytató kölcsönösségi biztosítónál ez alá az értékek alá esik, akkor ezen biztosítás-típusok folytatását meg kell szüntetni.

SZABÁLYOK A TAG HALÁLA ESETÉRE

A tag halála kétféle problémát vet fel (kizárólag az országos kölcsönösségi biztosítónál, a helyi kölcsönösségi biztosítóknál egyszerűen megszűnik a tagviszony):

1. mi legyen a biztosításának a sorsa (csak bizonyos típusú biztosításoknál merül fel problémaként);
2. mi történjen az addig felgyűlt tulajdonosi jogosultságával.

A biztosítási szerződés sorsa

A tagsági jogviszony megszűnik a tag halálával, kilépésével, tagdíjfizetés elmulasztásával, kizárással, a biztosítási jogviszony megszűnésével, feltéve, hogy a tag a tagdíjfizetést is megszünteti. A tag halála esetére speciális szabályok vonatkoznak a lakás, és a KGFB biztosítások esetén a következők szerint:

A koncepció állást foglal amellett, hogy a kölcsönösségi biztosítóval szerződéses biztosítási jogviszonyban csak a kölcsönösségi biztosító tagja lehet. Előbbiek alapján rendezést igényel az a helyzet, amikor a kölcsönösségi biztosítóval szerződött tag elhalálozik (*a nem természetes személy tag megszűnik*), ezáltal a biztosítási szerződéses jogviszonyban a tag oldalán olyan jogutódlás áll be, ahol a jogutód nem tagja a kölcsönösségi biztosítónak. Ebben az esetben a jogutód személynek egy átmeneti idő biztosítása indokolt, amely időtartamon belül eldöntheti, hogy belép-e a biztosítóba tagként vagy a biztosítási szerződés megszűnését választja:

1. a tag halála (*illetőleg a nem természetes személy tag megszűnése*) esetén, ha a tag vagyonbiztosítási szerződéses jogviszonyában jogutódlásnak van helye, a vagyontárgy birtokosa a biztosítási szerződést legkésőbb a hagyatéki eljárást lezáró határozat jogerőre emelkedésétől számított 30 napig hatályban tarthatja, amennyiben a halál tényét a kölcsönösségi biztosítónak bejelenti és a szerződést díjfizetéssel hatályban tartja;
2. a biztosítási szerződés a hagyatéki eljárást lezáró határozat jogerőre emelkedésétől számított 30. nap elteltével megszűnik, ha ezen időpontig az örökös a biztosítóval tagsági jogviszonyt nem hoz létre. Az örökös tagfelvételi kérelme nem utasítható el, ha az örökös az e törvényben és a biztosító alapszabályában előírt feltételeknek megfelelően.

A tulajdonosi jogok örökölhetősége

A tulajdonosi motivációkat nyilvánvalóan erősíti, ha a tulajdonosi jogok örökölhetőek, így célszerű ezt a lehetőséget megteremteni. Sőt célszerű megteremteni a tulajdonosi jogok átadásának a lehetőségét egyszerűen akkor is, ha a tag távozik a biztosítótól. Ennek megfelelően a következő szabályok bevezetését javasoljuk:

1. ha valaki kilép egy országos kölcsönösségi biztosítótól, akkor joga legyen átadni egy általa megnevezett újonnan belépőnek, vagy meglévő tagnak a felgyűlt tulajdonosi jogosultságait. Erről a jogáról tájékoztatni kell, s a többiekre csak akkor száll a tulajdonrész, ha ezzel a jogával nem él a kilépő tag;
2. a tag, halála esetére örököszt jelölhet meg tulajdonosi jogosultságaira. Ha nem jelöl meg örököszt, akkor halála esetén a törvényes örökösre (örökösökre) száll a tulajdoni jogosultsága, de csak akkor, ha azok belépnek az országos kölcsönösségi biztosító tagjai közé (vagy már eleve tagjai az országos kölcsönösségi biztosítónak). A már megindult felszámolás, vagy átalakulás után az öröklésre természetesen ez utóbbi feltétel már nem vonatkozik.

Kérdésként merül fel, hogy az öröklésnek van-e **adóvonzata**? Természetesen ez a kérdés nem ennek a szabályozásnak a része, s nem is a Felügyelet kompetenciája, ugyanakkor ebben a kérdésben azt tartanánk egy konzisztens szabályozásnak, ha az öröklés csak abban az esetben lenne adóköteles, ha az örökösök ténylegesen hozzájutnak a tőkéhez akár felszámolásként, akár tényleges tőketulajdonként. Ekkor viszont az örökösökre ebből a szempontból ugyanazok az adószabályok kell, hogy vonatkozzanak, mint a többi tagra. Célszerű az adószabályokat úgy megfogalmazni, hogy felszámolás esetében a megkapott tőkerész a jövedelemadó hatálya alá tartozzon, és a szerint adózzon, átalakulás esetén pedig a megszerzett részesedésre egyszeri vagyonszerzési illetéket célszerű kivetni.

A TAG A BIZTOSÍTÓ SZERVES RÉSE – AZ ÁLLOMÁNY-ÉRTÉKESÍTÉS FOGALMILAG KIZÁRT

A korábban tárgyalt bővítések mellett a szabályozás a jelenlegihez képest szűkítené is a tőkebevonási lehetőségeket. A jövőben a kölcsönösségi biztosítónak (lényegében az országos kölcsönösségi biztosítónak) megtiltaná az állomány részleges vagy teljes eladását. Ez ugyanis – véleményünk szerint – a kölcsönösségi biztosító esetében fogalmilag kizárt, hiszen az állomány-értékesítés (állomány-átruházás) azt sugallja, hogy az „állomány” (pontosabban „ügyfélállomány”) a biztosítótól elválasztható, arról leválasztható vagy másként: a kölcsönösségi biztosító esetében is szétválik a tulajdonosi és ügyfél-jogviszony. Míg a biztosító részvénytársaságok esetében valóban ez a helyzet, de – mint azt fentebb többször hangsúlyoztuk – a kölcsönösségi biztosítónál a „tagok” nem az egyesülettől leválasztható entitások, hanem az egyesület lényegi alkotóelemei, a tulajdonosi és ügyfél-jogviszony egymástól nem elválasztható, így sem az „ügyfél-állomány”, sem annak értékesítése nem értelmezhető.

Megfontolandó ugyanakkor, hogy az állomány-átruházás lehetősége, kizárólag válsághelyzetben, felügyeleti eszközként megtartandó.

TŐKEKÖVETELMÉNYEK

A helyi kölcsönösségi biztosítókon kívül megfelelő nagyságú szavatoló tőke nélkül biztosító nem működhet. Így azzal, hogy különböző okokból (leginkább a hagyomány, elterjedtség és a szerzett jogok miatt) elfogadjuk a nagy kölcsönösségi biztosítók létezését, elfogadjuk azt is, hogy azoknak tőkére van szükségük. Ezzel kapcsolatban azonban problémák is merülnek fel. A jelenlegi magyar biztosító egyesületekkel kapcsolatos egyik elvi probléma, hogy az esetenként jelentős felhalmozott tőkének nincs mindig jól beazonosítható tulajdonosa, illetve a tulajdonjog érvényesítése az egyesület felszámolása esetén lényegében véletlenszerű, nincs sok köze ahhoz, hogy ki hozta létre az adott tőkét. Ez egyrészt méltánytalan, másrészt csökkenti az egyesület megmentéséhez szükséges tulajdonosi aktivitást válsághelyzet esetén, harmadrészt pedig lehetővé teszi az egyesület vagyonának kisajátítását.

Mindezek miatt is, az országos kölcsönösségi biztosítók szabályozásában, a mai egyesületi szabályozáshoz képest, nemcsak a tőkekövetelményeket, hanem azok tulajdonlását is a jelenleginél pontosabban szabályoznánk a fentiek szerint, figyelembe véve a tőkéhez való hozzájárulást is, hogy ezzel is erősítsük a tulajdonosi pozíciókat és a tulajdonosi motivációkat, s a jelenleginél hatékonyabb eszközöket adjunk az esetleges likviditási válságok kivédéséhez is az országos kölcsönösségi biztosítók kezébe.

TŐKEKÖVETELMÉNYEK

A tőkekövetelmények tekintetében az alapelv (helyi kölcsönösségi biztosítók kivételével) jelentősen különbözne a jelenlegi, biztosító-egyesületi tőkeszabályozástól. Azzal ellentétben azt mondjuk, hogy **az országos kölcsönösségi biztosítónak a biztosító részvénytársasághoz képest nem kevesebb, hanem több tőkére van szüksége.** (Ezt annak tudatában mondjuk, hogy ez némileg paradox állítás az után, hogy az országos kölcsönösségi biztosító tőkéje, mint olyan is megkérdőjelezhető, s jelzi, hogy a hagyománynak tett engedmények különös eredményre vezethetnek.) Ebből két praktikus szabály adódik:

1. az újonnan alakuló kölcsönösségi biztosítók számára (a helyi kölcsönösségi biztosítók kivételével) az alapítási tőkefeltétel (a nemzetközi gyakorlatnak megfelelően) ugyanakkora lenne, mint a biztosító részvénytársaságok számára (vagyis ez a szabály véget vetne annak a lehetőségnek, hogy a biztosítót kis tőkével is el lehet indítani, ha az alapítók az egyesületi/kölcsönösségi biztosítói formát választják)
2. a (meglévő egyesületekből azzá „átdefiniálódott”, és az újonnan alakult) kölcsönösségi biztosítók számára kötelező lenne minél nagyobb szavatoló tőke-felhalmozás az éves eredményből. Emiatt az országos kölcsönösségi biztosító addig nem oszthatja vissza nyereségét a tagoknak semmilyen formában (díjcsökkentés, stb.), amíg a szavatoló tőkéje a standard modell szerinti szükséges szint legalább dupláját meg nem haladja.

A meglévő (egyesületekből átdefiniált) kölcsönösségi biztosítók számára – amennyiben egyelőre nem érnék el az alapításhoz szükséges szavatoló tőke-szintjét – szerzett jog lenne, hogy e nélkül is tovább működhetnek – de csak maximum 9 évig úgy, hogy időközben a számukra szükséges tőke szintje is fokozatosan emelkedik.

SZAVATOLÓ TŐKE-REZSIM A NEMZETI DISZKRÉCIÓ ALÁ TARTOZÓ INTÉZMÉNYEK SZÁMÁRA

A tőkekövetelményekkel kapcsolatosan számot kell vetni azzal is, hogy arra egy bizonyos díjbevételi szint fölött vonatkozik a Szolvencia II szabályozás, alatta pedig a szabályozás nemzeti diszkréció alá tartozik. Mivel a biztosító társaságok többsége előbb-utóbb a nemzeti diszkréció határa fölé esik, ezért a nemzeti diszk-

reációba lényegében a kölcsönösségi biztosítók és (esetleg, ha a formát bevezetjük) a captive biztosítók fognak tartozni. A captive biztosítók számára ebből mindjárt adódik is következmény: a fent említett kedvezményes tőkeszabályozás esetükben csak a bizonyos díjbevételi szint alatt lehetséges, a fölött eleget kell tenniük a Szolvencia II követelményeinek – vagy szét kell válniuk.

Kérdés, hogy ez alatt mi történjen. Javaslatunk: a captive és a helyi kölcsönösségi biztosító kivételével

1. ne legyen engedmény a minimális induló tőkekövetelmény szintje tekintetében
2. a forma (országos kölcsönösségi biztosító vagy részvénytársaság) tekintetében ne legyen különbség a szabályozásban
3. a nemzeti diszkréció szabályozása egyezzen meg a mostani Szolvencia I szabályozásával (kivéve esetleg bizonyos biztosítási ágakat, pl. a KGFB-t és a szakmai felelősségbiztosítást művelő biztosítókat, amelyekre mindenképpen a Szolvencia II rezsim vonatkozik) – de önkéntesen választhassa az érintett intézmény a Szolvencia II szabályozását is.

Természetesen a nemzeti diszkréció alatt lévő kölcsönösségi biztosítóra (kivéve a captive biztosítót – ha a kölcsönösségi captive-t a szabályozás megengedi) is vonatkozna a fenti fokozatos szavatoló tőke-duplázási követelmény. Ugyanakkor az ő számukra a minimális biztonsági tőke szintje olyan magas, hogy feltehetőleg az már eleve legalább duplája a szükséges szavatoló tőkének, így esetleg kimondható, hogy az ő esetükben ezt a követelményt teljesültnek vesszük. Megfontolandó esetleg az is, hogy mivel a minimális biztonsági tőkekövetelmény eleve olyan magas, hogy az az évi 5 millió euró díjbevétel alatti biztosítók számára a szavatoló-tőke követelmény felett van, ezért esetleg számukra egyáltalán ne írjunk elő külön szavatoló tőke követelményeket.

A nemzeti diszkréció további javasolt szabályai:

- A tőkekövetelmény tekintetében alapításkor nincs nemzeti diszkréció, az indexált 2, illetve 3 millió euró (művelt ágazattól függően) minden biztosítóra (kivéve helyi kölcsönösségi biztosító és esetleg a captive – de inkább az sem, nehogy példa legyen a kivételre!).
- Akik már e szabályozás hatályba lépésekor a piacon vannak és nem teljesítik ezt a követelményt (Autohome, Volán, KÖT), azoknak 9 év áll rendelkezésükre, hogy ezt felhalmozzák (vagy egyesüljenek). A tőkét a következő ütemezésben kell felhalmozniuk: a 3. év végére annak legalább 50%-át, a 6. év végére legalább 70%-át, s a 9. év végére 100%-ot.

A BIZTOSÍTÓ TEVÉKENYSÉGE

A BIZTOSÍTÁSI TEVÉKENYSÉG MEGKEZDÉSÉNEK A FELTÉTELE, ALAPÍTÁS, ENGEDÉLYEZÉS

Az országos kölcsönösségi biztosítókat a Bit. szabályai szerint a Felügyelet engedélyezi, a helyi kölcsönösségi biztosítóknak pedig nincs szükségük külön engedélyre. Az országos kölcsönösségi biztosító számára az alapításhoz és a tevékenységének megkezdéséhez az engedély alapfeltétel.

A kölcsönösségi biztosítóban való tagság keletkezésének a feltétele a biztosítási szerződés kötése. Ettől csak az alapítás időszakában, illetve „szükséghelyzetben” lehet eltérni, továbbá a már megszerzett tagság biztosítás nélkül, csak tagdíjfizetéssel is fenntartható. Az alapítás időszakában addig, amíg a biztosító még nem kezdte meg a működését (tehát nem köt biztosításokat), „szükséghelyzetben” pedig, ha átmenetileg külső tőkebefektető lép be a biztosítóba.

Alapításhoz szükség van egy – a művelni tervezett biztosítási ágaktól függő mértékű - minimális taglétszámmra is.

Az alakuló közgyűlés a határozatait egyszerű szavazattöbbséggel hozza, azonban az alapszabály elfogadásához a tagok legalább háromnegyedének egyetértése szükséges. Az alapszabályt valamennyi tagnak alá kell írnia. Az alapszabály módosításához a tagok legalább háromnegyednek szavazata szükséges.

Az alapszabály közokiratba vagy ügyvéd által ellenjegyzett magánokiratba foglalása szükséges.

Az országos és helyi kölcsönösségi biztosító törvényességi felügyeletét az ügyészség látja el. Az országos kölcsönösségi biztosítót a Felügyelet felügyeli.

ALAPSZABÁLY

Az egyesületi (így a kölcsönösségi biztosítói) működés alapidokumentuma az alapszabály, melyben minden lényeges kérdést szabályozni kell. A tagok jogaira, kötelezettségeire vonatkozó lényeges kérdéseket rendezni kell, függetlenül attól, hogy azt jogszabály rendezi-e (de értelemszerűen azzal nem lehet ellentétes).

Az alapszabályt közokiratba vagy ügyvéd által ellenjegyzett okiratba kell foglalni.

Az alapszabály kötelező tartalmi elemként tartalmazza:

- a jogi személy(t)
 - nevét, székhelyét, célját vagy főtevékenységét,
 - létesítő jogalany vagy jogalanyok nevét és székhelyét (lakóhelyét),

- vagyonát, annak rendelkezésre bocsátásának módját és idejét,
- első képviselőjének, illetve képviseleti és ügyintéző szervei első tagjainak nevét és lakóhelyét (székhelyét)
- szervezetét
- a jogszabályt, alapszabályt, egyesületi határozatot sértő tagi magatartás estére alkalmazandó jogkövetkezményeket
- a közgyűlés (küldöttgyűlés) összehívásának, lebonyolításának, határozatképességnek, szavazásnak a módját
- szavazati jog gyakorlásának feltételei
- rendelkezést a vagyon kezelésének, felhasználásnak módjáról (ideértve a biztosítási termékekhez, tartalékokhoz kapcsolódó befektetések kezelése)
- megszűnés esetén a vagyon sorsáról
- képviselet részletes szabályairól
- különleges jogállású tagság létesítésének lehetőségéről, módjáról (kizárólag válsághelyzetben!)
- kizáró és összeférhetlenségi okokról
- tagsági jogviszony keletkezésének és megszűnésének feltételeiről

Az alapszabály emellett rendelkezéseket tartalmazna az alaptőke befizetési módjáról, a hozzájárulás mértékéről, illetve az eredmény felhasználásának elveiről. Az éves eredményből kötelező minél nagyobb szavatoló tőke felhalmozása, és erre figyelemmel kell meghatározni azt a feltételt, aminek bekövetkezése szükséges ahhoz, hogy a tagoknak a nyereség visszaosztható legyen.

A kölcsönösségi biztosítónak az alapszabálytól elkülönült termékfeltételekkel kell rendelkezniük, kivéve az egytermékes helyi kölcsönösségi biztosítókat, ahol az alapszabály tartalmazhatja a termékfeltételt is.

A jogszabálysértő vagy a biztosító alapszabályába ütköző határozat bírósági felülvizsgálatát a biztosító bármely tagja kérheti. Átvennének a Ptk. szakértői tervzetben található „belső jogorvoslati rendszer”-t, mely alapján az alapszabály előírhatja, hogy a bírói utat megelőzően a biztosító szerveinek határozatával szemben (kivéve: közgyűlési határozat) felülvizsgálható jogorvoslat kérhető. Ennek eredményeképpen a FB a határozatot hatályon kívül helyezheti vagy megváltoztathatja.

HOZZÁJÁRULÁSOK, GAZDÁLKODÁS

Az alapszabálynak kell rögzítenie a hozzájárulások (= összefoglaló szó: a jegyzett tőkerészt, a tagdíjat és a pótbefizetéseket kell érteni alatta) összegét is; ezek lehetnek egyszeri vagy visszatérő jellegűek. Az alapszabályban kell továbbá szabályoznia a pótbefizetést és/vagy a szolgáltatások csökkentésének szabályait is (figyelemmel a törvény előírásaira!). A pótbefizetés elrendelése – ha a tőke a kifizetéseket már nem fedezi - nem közgyűlési (küldöttgyűlési), hanem Igazgatósági hatáskör, ugyanakkor a közgyűlés (küldöttgyűlés) bármikor elrendelhet pótbefizetést. A pótbefizetés és a szolgáltatás-csökkentés lehetőségéről a tagokat előzetesen meg kell tájékoztatni.

A kilépő tagoknak is megmarad a pótbefizetési kötelezettsége, az adott üzleti évben fennálló tagsági jogviszony arányában.

Az eredeti tulajdonosi hozzájárulás, illetve a díjbefizetések tagonként lennének nyilvántartva a tulajdonosi motiváció erősítésére. A már meglévő egyesületekre erre vonatkozóan pótlólagos szabályokat kell az alapszabályban megfogalmazni.

A biztosító alapszabályában rendelkezni kell arról, hogy a tagok részére a saját tőke terhére kizárólag olyan mértékben lehet kifizetést teljesíteni, amelynek következtében a szavatoló tőke összege nem csökken a minimális szavatoló tőke szintje alá.

A tagok a biztosító tartozásaiért saját vagyonukkal nem felelnek, azért a biztosító felel saját vagyonával.

Az országos kölcsönösségi biztosító gazdálkodására, üzleti tervére, üzemviteli és beszámolási szabályaira vonatkozó, a biztosító részvénytársaságokétól eltérő szabályokat is a számviteli kormányrendelet tartalmazza. Nincs szükség új számviteli kormányrendeletre, mivel a kölcsönösségi biztosítók is biztosítási tevékenységet végeznek, így könyvvizetésüket a biztosítók éves beszámoló készítési és könyvvizetési kötelezettségének sajátosságairól szóló 192/2000. (XI. 24.) Korm. rendelet alapján kell végezniük. A kormányrendelet módosítása azonban szükséges, mivel ki kell egészíteni a kölcsönösségi biztosítókra vonatkozó speciális szabályokkal. A speciális szabályokat úgy kell kidolgozni, hogy külön ki kell részletezni a koncepcióban szereplő helyi kölcsönösségi biztosítókra és az országos kölcsönösségi biztosítóra vonatkozó eljárásokat.

Közös sajátosságok

- A tagdíj bemutatását az éves beszámoló eredmény-kimutatásában külön soron kell feltüntetni, ehhez módosítani kell a 192/2000. kormányrendeletet.
- Kárfizetés a biztosító rendelkezésére álló biztosítástechnikai tartalékok mértékéig lehetséges, illetve amennyiben a tagok/biztosító vezetése úgy dönt, pótbefizetést vagy szolgáltatáscsökkentést rendelhet el.
- A biztosító megszűnésekor a kötelezettségek kielégítése után fennmaradó vagyont a tagok korábbi befizetéseinek arányában kell felosztani.

A helyi kölcsönösségi biztosítók sajátosságai

- A helyi kölcsönösségi biztosítók esetében az üzleti év végén keletkezett eredményt biztosítástechnikai tartalék képzésére kell felhasználni, ami az eredmény-kimutatásban ráfordításként jelenik meg, így végül a biztosító üzleti évének eredménye minden esetben 0. Amennyiben megfelelő nagyságú tartalék áll rendelkezésére a biztosító dönthet úgy, hogy nem szed biztosítási díjat tagjaiktól. Amennyiben azonban a biztosítástechnikai tartalék szintje egy meghatározott szint fölé emelkedik, akkor kifejezetten tiltva lenne a tagoktól biztosítási díj beszedése, elkerülendő azt, hogy túlzottan nagy vagyon halmozódjon fel a Felügyelet által nem felügyelt intézménynél. Ez a felső limit az országos kölcsönösségi biztosító alaptőke minimumával megegyező nagyságú, ha ezt eléri az intézmény, lehetőség van országos kölcsönösségi biztosítóvá alakulnia/válnia (vagy fel kell darabolnia magát).
- a helyi kölcsönösségi biztosító esetében csak egyfajta biztosítástechnikai tartalék, az ún. „Kockázatkiegyenlítési tartalék” képzésére van lehetőség.
- A 192/2000. Kormányrendeletben meghatározott kölcsönösségi biztosítókra (jelenleg: egyesületekre) vonatkozó egyszerűsített beszámolót kell elkészítenie azzal a módosítással, hogy a biztosítástechnikai tartalékot nem kell megbontania tartalékfajtákra.
- helyi kölcsönösségi biztosító esetén nincs jegyzett tőke, vagy – alternatívaként - csak olyan mértékű minimális jegyzett tőkéje lehet, ami az induláskor felmerülő költségeit fedezi.
- Amennyiben az alapszabály rendelkezik belépéskori egyszeri vagyoni hozzájárulásról (akár visszajár a tagnak kilépéskor akár nem), annak összegét a saját tőkén belül kell elszámolni.
- a helyi kölcsönösségi biztosító esetén nem lehet jutalékot fizetni új szerződés esetén „tagtoborzásért”, így szerzési költség nem merül fel.

Egyéb módosítandó

A számviteli kormányrendeleten kívül, a végelszámolásra vonatkozó szabályok között kell szabályozni, hogy a biztosító tagjainak befizetéseit (biztosítási díj és tagdíj) az intézménynek tagonként nyilván kell tartani. Az üzleti év végén meghatározásra kerül az üzleti év eredménye (ugyanúgy, mint egyéb biztosítók esetében), melyet a tagok befizetéseinek arányában hozzá kell rendelni az egyes tagokhoz (akár pozitív, akár negatív eredményről van szó). Ez azonban nem jelent „tényleges” hozzárendelést, csak külön nyilván kell tartani ezeket az adatokat.

PANASZKEZELÉS, ÜGYFÉLSZOLGÁLAT

Országos kölcsönösségi biztosítók esetén panaszkezelésre és ügyfélszolgálatra a részvénytársasági formában működő biztosítótársaságokra vonatkozó, és (jelenleg) a Bit.-ben szabályozott panaszkezelési elvárások vonatkoznak – függetlenül a taglétszámtól. A panaszkezelési szabályok esetleges - taglétszámon alapuló - differenciálása a panaszkezeléshez való jog korlátozását jelentené.

Helyi kölcsönösségi biztosítók vonatkozásában panaszkezelési szabályok rögzítésére a jogszabályban nem kerülne sor, a felek polgári bíróságon vagy békéltető testület közbeiktatásával egyeznek rendezni a vitákat.

A TEVÉKENYSÉG ÉS A SZOLGÁLTATÁS KORLÁTOZÁSA

A fenti alapelvek szerint az országos kölcsönösségi biztosító (a helyi pedig még kevésbé!)

- nem művelhet olyan biztosítást, ahol a törvény a biztosítás céljaként e tagoktól különböző személyek (a károsultak) védelmét írja elő, hiszen ez a cél túlmutat a tagok biztosítási igényein,
- kártérítési lehetőségeit a tagok pénzügyi lehetőségei határolják be, vagyis nem művelhet olyan biztosítást, ahol törvény egy, a tagoktól különböző, véletlenszerű kedvezményezett számára és a

biztosító rovására abszolút kártérítési felelősséget állapít meg, vagyis a kártérítés mértéke függhet a biztosító helyzetétől

- vagy ha igen, akkor annak a biztosításnak az országos kölcsönösségi biztosító általi művelésére külön, speciális szabályok vonatkoznak
- ezen felül nem állapíthat meg olyan szolgáltatásokat, ahol nem véletlenszerűen, hanem szisztematikusan a tagok egyes csoportjai viselik a tagok más csoportjai számára nyújtott szolgáltatások terheit (vagyis nem állapíthatók meg abszolút, termék-specifikus, szolgáltatási garanciák)

Ez a gyakorlatban a két biztosítási ágban a következő korlátozásokat jelenti:

KORLÁTOZÁSOK A NEM-ÉLET ÁGBAN

A fenti korlátozások a nem-élet ágban gyakorlatilag a felelősségbiztosításokra vonatkoznak. A felelősségbiztosítások pedig – témánk szempontjából – kétfajta lehetnek.

- 1) ahol a biztosítás nem elsődleges, hanem mögöttes felelősségi fedezet, vagyis a kedvezményezettje nem a károsult, hanem a károkozó. Ebben az esetben a károsult a károkozó biztosítottól követeli kára megtérítését, s ő köteles erre, vagyis az ő felelőssége kifizetni az okozott kárt. A biztosítás csak arra szolgál, hogy ebben segítséget nyújtson neki, akár csak úgy, hogy nagyon limitáltan téríti meg számára a kárt. Jelenleg a kötelező gépjármű felelősségbiztosításon felül az összes felelősségbiztosítás ebbe a kategóriába tartozik, így elvileg ezeket az országos kölcsönösségi biztosítók is művelhetik a jövőben, minden megkötés nélkül. Fontos azonban megjegyezni, hogy azzal, hogy a kötelező szakmai felelősségbiztosítások ilyenek, gyakorlatilag nem tudják betölteni azt a funkciót, amit a jogalkotó szánt nekik. Egy felelősségbiztosítást ugyanis azért szoktak kötelezővé tenni, hogy a károsult kártérítése ne függjön a károkozó konkrét anyagi helyzetétől. Azzal, hogy megengedik, hogy a szakmai felelősségbiztosítások korlátozottak legyenek, gyakorlatilag ez a követelmény nem teljesül, ezért a jövőben esetleg felül kell vizsgálni a kötelező felelősségbiztosítások ezen jellegét, s változtatásokat eszközölni azokon, ami érintheti azok országos kölcsönösségi biztosítók általi művelését is.
- 2) ahol a felelősségbiztosítás elsődleges, közvetlen felelősségi fedezet. Ekkor a károsultnak lehetősége van a biztosítóval szemben a közvetlen igényérvényesítésre, vagyis nem biztosítottól kell követelni első körben a kár megtérítését. Jelenleg csak a kötelező gépjármű felelősség-biztosítás ilyen. Mivel az országos kölcsönösségi biztosító – struktúrájából adódóan – nem feltétlenül képes az ilyen jellegű kártérítésre, ezért a szabályozó számára két lehetőség adódik:
 - a) megtiltja a KGFB művelését a kölcsönösségi biztosítók számára
 - b) a KGFB művelését a szabályozás plusz feltételekhez köti, illetve pótlólagos kötelezettségeket állapít meg ezzel kapcsolatosan a tagokra és az országos kölcsönösségi biztosítóra

A jelenlegi tervezetben mi – történelmi okokból, vagyis mert már léteznek KGFB-t művelő biztosító egyesületek – a b) utat követjük. A plusz-követelményeket alább fejtjük ki.

KORLÁTOZÁSOK AZ ÉLET ÁGBAN

A kölcsönösségi biztosító nem adhat hozamgaranciát a tartalékok befektetésére, illetve nem garantálhatja a biztosítási összeg kifizetését. A technikai kamatláb így ezeknél a biztosítóknál nem jelent egyben garantált hozamot is, csak egyfajta számítási segédletet, támpontot. Ha a biztosító pénzügyi lehetőségei a technikai kamat szerinti hozam kifizetését nem teszik lehetővé egy évben, akkor csökkenteni kell a kiosztott hozamot (ami akár negatív is lehet), s módosítani (vagyis csökkenteni) a várható (és nem „ígért”!) szolgáltatást. Ugyanakkor a biztosító alapszabályában és termékfeltételeiben is rögzíteni kell az ilyen szolgáltatáscsökkentés szabályait oly módon, hogy azok egységesen, általános elvek szerint vonatkozzanak minden tagra, a tagok egyetlen csoportja sem élvezhet előnyt más tagokhoz képest.

Ez konkrétan az egyes speciális életbiztosítási termékek esetében a következőt jelenti:

- garanciák nélküli BEK biztosítást lehetséges nyújtani, de olyan hagyományos megtakarítási életbiztosítást, ahol garantált mértékben (pl. évi 4%-al) növekszik a tartalék, nem. Hagyományos megtakarítási típusú életbiztosítást (pl. vegyes biztosítást) a kölcsönösségi biztosító vagy nem nyújt, vagy fenntartja a biztosítási összeg csökkentésének a lehetőségét a tartam során bármikor, ha a biztosító pénzügyi helyzete, befektetési eredménye azt indokoltá teszi. (Ha máshogy tenne a biztosító, akkor megkülönböztetné egymástól a tagok egyes generációit, s a régebbi tagok javára, az újabb tagok rovására nyújtana szolgáltatást.)
- hagyományos járadékot a kölcsönösségi biztosító vagy nem nyújt, vagy fenntartja a járadéktag csökkenésének a lehetőségét, ha
 - a befektetési eredmények kedvezőtlenül alakulnak

- a mortalitási eredmény kedvezőtlenül alakul

Másképp: ilyenkor az indexálásban alsó határ (vagyis garancia) nélkül tükröztetni kell az aktuális kombinált befektetési és mortalitási eredményt (ha máshogy tenne, a régi tagokat preferálná az újak rovására).

- hagyományos, hosszú tartamú, egyéni kockázati életbiztosítást kölcsönösségi biztosító vagy nem nyújthat (helyette rövid, egy éves tartamú életbiztosításokat adhat csak), vagy ezek biztosítási összege nem garantált. (A biztosító egyesületek esetlegesen meglévő ilyen szerződéseit - nem csak az új kötések! - a jövőre nézve meg kell változtatni.)

A fenti szabályok a jövőre vonatkoznak. A meglévő egyesületek esetében nyújtott garanciák „kivezetését”, mint a tagok szerzett jogait gondosan kell megtervezni.

A SZOLGÁLTATÁS KORLÁTOZÁSA: PÓTBEFIZETÉS, SZOLGÁLTATÁS-CSÖKKENTÉS

Az „elfogadjuk a veszteséget” séma másképp azt jelenti, hogy a kölcsönösségi biztosítók esetében eleve lehetőség van a pótbefizetésre (illetve ez bizonyos esetben kötelesség), vagy a szolgáltatás csökkentésére. Vagyis ezeket a kölcsönösségi biztosítók esetében a törvény teszi eleve lehetővé, nem az alapszabály, s ezekről az eszközökről a kölcsönösségi biztosító nem mondhat le (nem deklarálhatja a tagságának, hogy ezekre nem kerül sor).

Ugyanakkor fontosnak tartjuk, hogy az „elfogadjuk a veszteséget” séma mögötti garántőr, vagyis a tag csak „végső” garántőr legyen, tehát lehetőség szerint minél kevesebb esetben legyen szükség tényleges pótbefizetésre vagy szolgáltatás-csökkentésre. Vagyis a szabályokat gondosan kell megalkotni úgy, hogy a szolgáltatások kifizetése az esetek túlnyomó részében gond nélkül megtörténhessen, a biztosító működése zökkenőmentes legyen, s ne „ütődjék hozzá” a korlátokhoz. (Ebből az elvből következik például a fokozott tőkekövetelmények előírása is.)

Az is nyilvánvaló, hogy egyszerre csak vagy a pótbefizetésre, vagy a szolgáltatás-csökkentésre van szükség (hacsak nem akarják kombinálni a kettőt), hiszen a kettőnek hasonló a hatása. Kérdésként merül fel ezért, hogy melyiket alkalmazzuk?

Pótbefizetés vagy szolgáltatás-csökkentés

Bár hatásuk a biztosító pénzügyi helyzetére hasonló, a kettő különbözik a tekintetben, hogy kire terhelik a hiányt. A pótbefizetés esetében az egész tagságra, a szolgáltatás-csökkentés esetében pedig az aktuális és jövőbeli károsultakra/kedvezményezettek. Természetesen ez a kettő egybe is eshet például a megtakarítási jellegű életbiztosítások, illetve a járadék esetében. Ezért logikusan adódnak a következő szabályok:

- ha egy biztosítás esetében a jövőbeli károsultak/kedvezményezettek köre egybeesik a biztosított tagok körével és a biztosítás összegbiztosítás, akkor preferált a szolgáltatás-csökkentés, hiszen különben egyfajta „magamon hajtom be a magamnak tett ígéretem” paradox helyzet állna elő,
- ha összegbiztosításról van szó, s a kedvezményezettek köre szűkebb a biztosítottakénál, de ennek részhalmaza, akkor mindkét megoldás mellett lehet érvelni, vagyis lehet választani a két megoldás között,
- kárbiztosítások esetében alapvetően a pótbefizetés a logikus megoldás, hiszen a kár adott, független nagyság lesz.
- biztos, hogy csak a pótbefizetés lehet a megoldás olyan kárbiztosításoknál, ahol a károsult/kedvezményezett nem biztosító-tag, véletlenszerű kedvezményezett. Számára biztosan nem lehet a szolgáltatást csökkenteni.

Szabályok a pótbefizetésre és a szolgáltatás-csökkentésre

A szolgáltatás-csökkentést lehetőség szerint valami automatizmus alapján célszerű megoldani (pl. megtakarítási életbiztosítások esetében, ha a kombinált befektetési és mortalitási eredmény nem éri el a technikai kamatláb szintjét, akkor automatikusan csökken a biztosítási összeg).

A pótbefizetés viszont jellegzetesen egyedi aktus, így az arról szóló döntést körbe kell bátyázni. Itt a következő szempontokat kell figyelembe venni. A pótbefizetés:

1. igénye rendszerint krízishelyzetben merül fel, ezért fontos, hogy azt gyorsan el lehessen rendelni. Így az arról szóló döntés operatív kell, hogy legyen, vagyis a menedzsment, nem pedig a közgyűlés hatáskörébe kell, hogy tartozzon.
2. korlátozott és feltételekhez kötött kell, hogy legyen, hogy ne lehessen kitolni a tagokkal (akik nem szólhatnak bele). Ugyanakkor ezeket a feltételeket és a korlátokat a törvénynek, s nem a kölcsönösségi biztosító alapszabályának kell tartalmaznia, nehogy a gyakorlatban ezt eltöröljék az egyes

biztosítók (minimális pótbefizetést állapítanak meg soha nem teljesülő feltételek esetén, hogy ezzel „nyugtassák meg” a pótbefizetés miatt aggódó potenciális tagokat).

3. esetleg nem az összes tagra, hanem csak azok egy jól meghatározott körére (pl. bizonyos biztosítások biztosítottaira) terjed ki,
4. kiterjed a már időközben kilépett tagokra is, – ha a befizetés elrendeléséről szóló döntést megelőző biztosítási időszakban (például az előző évben) az egyesület biztosítottai voltak - vagyis nem lehet alóla kilépéssel kibújni

A KORLÁTOZÁSOK HATÁLYA, TUDATOSÍTÁSA

Mindezekre (az élet- és nem-élet korlátozásokra, különösen a garancia-nélküliségre és a szolgáltatás-csökkentés lehetőségére) az ilyen termékek esetében hangsúlyosan fel kell hívni az ügyfelek figyelmét azzal, hogy ez az országos kölcsönösségi biztosító specialitása (a helyi kölcsönösségi biztosítónál ezt az információt közismertnek vesszük).

Fontos leszögezni, hogy ezek a szabályok a jelenlegi biztosító egyesületek meglévő termékeire is vonatkoznak a jövőben, vagyis felülírják az esetleg meglévő konkrét alapszabályi rendelkezéseket és termékfeltételeket. Erről az ügyfeleket hangsúlyosan tájékoztatni kell, a potenciális következményekkel együtt!

További korlátozások vonatkoznak a helyi kölcsönösségi biztosítókra, amelyeket alább fejtünk ki. Ezek a korlátozások azok működésére adott „engedményeket” ellensúlyozzák.

SZERVEZET

A szervezettel kapcsolatos alábbi szabályok csak az országos kölcsönösségi biztosítókra vonatkoznak. A helyi kölcsönösségi biztosítóknak e tekintetben csak az Egyesülési törvény szabályainak kell eleget tenniük.

A kölcsönösségi biztosító szervezete közgyűlésből (küldött-közgyűlésből), igazgatótanácsból és ellenőrző bizottságból áll.

KÖZGYŰLÉS/KÜLDÖTT-KÖZGYŰLÉS

A kölcsönösségi biztosító legfőbb szerve a tagokból álló közgyűlés. A biztosító rendelkezhet úgy az Alapszabályában, hogy küldött-közgyűlést működtet. A küldött-közgyűlés legfeljebb 50 tagból áll. A hatékony és gyors döntéshozatal érdekében – ami különösen fontos, ha a biztosító nehéz pénzügyi helyzetbe kerül - 1000 tag feletti taglétszám esetén kötelező közgyűlés helyett ezt alkalmazni (közvetett demokrácia elve). A küldötteket a tagok választják a tagok közül. A kölcsönösségi biztosító legfelsőbb szerve ekkor a korlátozott számú (legfeljebb 50 fős) választott képviselőkkel álló küldöttgyűlés. A küldöttválasztás szabályait az alapszabály tartalmazza. A szabályokat úgy kell kialakítani, hogy az egyes küldöttek egymáshoz hasonló számú tagot képviseljenek. Részletes szabályokat szükséges kialakítani a küldöttek megválasztásának módjára, a megválasztási feltételekre, összeférhetetlenség eseteire.

A (küldött-)közgyűlést évente legalább kétszer össze kell hívni, az éves beszámoló, illetve az üzleti terv elfogadására. A (küldött-)közgyűlésre a Felügyelet képviselőjét is meg kell hívni, aki a (küldött-)közgyűlésen tanácskozási joggal vesz részt.

Az alapszabályban szabályozni kell továbbá az alapszabály módosításának módját, illetve a legfelsőbb szerv döntéseinek semmisség és megtámadhatóság miatt való alkalmazhatatlanság esetére vonatkozó eljárást is.

IGAZGATÓTANÁCS, ELLENŐRZŐ BIZOTTSÁG

A kölcsönösségi biztosítót az igazgatótanács (továbbiakban IT) irányítja, a gazdálkodását pedig az ellenőrző bizottság (továbbiakban EB) ellenőrzi. Ezeket kötelező megválasztani, de az Alapszabály ezeken túl előírhatja szakértői bizottságok létrehozását is.

A kölcsönösségi biztosítók döntéshozási hatékonysága érdekében – az ellenőrző bizottság egyetértése mellett - az igazgatótanács feladata azon döntések meghozatala, amelyek a biztosító egyesület csőd közeli helyzetének elkerülése érdekében szükséges lehet. Ilyen például a pótbefizetés elrendelése.

Az IT és az EB páratlan létszámú, 3-7 főből álló testületek, az Alapszabály azonban ennél nagyobb létszámot is meghatározhat. Erre praktikus nagy taglétszám, illetve erősen heterogén csoportokra bontható tagság esetén kerülhet sor. Az IT és EB tagjai a kölcsönösségi biztosító vezető tisztségviselői, a (küldött-)közgyűlés titkosan, 5 évre választja meg őket. A két testület elnöke a testületi tagok közül, ugyancsak titkosan kerül megválasztásra. Az elnököknek felsőfokú végzettséggel kell rendelkezniük. Ezen felül a testületek tagjainak a következő feltételeknek, összeférhetetlenségi rendelkezéseknek kell megfelelniük:

- Az IT-nek nem lehet tagja, aki nem tagja a kölcsönösségi biztosítónak, nem töltötte be 18. életévét, illetve büntetett előéletű.

- Az EB-nek nem lehet tagja, aki nem töltötte be 18. életévét, illetve büntetett előéletű. Nem lehet az EB tagja továbbá a kölcsönösségi biztosító ügyvezetője, egyéb alkalmazottja, az IT tagja, valamint ezen személyek közeli hozzátartozója.
- Nem lehet vezető tisztségviselő az a személy,
 - aki vezető tisztségviselő volt olyan pénzügyi szervezetben, amely öt éven belül fizetési képtelenné vált, illetve amelynek tevékenységi engedélyét a Felügyelet jogsértés miatt visszavonta, vagy amelynek felszámolását a bíróság jogerősen elrendelte,
 - aki súlyosan vagy ismételten megsértette a Felügyelet feladatkörébe eső törvények, illetve a törvények felhatalmazása alapján kiadott jogszabályok előírásait, és emiatt vele szemben 5 évnél nem régebben az illetékes felügyelet vagy más hatóság a kiszabható legmagasabb összegű bírságot szabta ki, vagy annál súlyosabb szankciót alkalmazott, illetve a bíróság jogerős ítéletével büntetőjogi felelősségét megállapította.

Az Alapszabály a vezető tisztségviselőkre vonatkozó további összeférhetetlenségi szabályokat is megállapíthat.

A kölcsönösségi biztosító vezető tisztségviselője, a befektetési döntéshozatalban, végrehajtásban részt vevő alkalmazottja nem lehet közvetlenül a portfóliókezeléshez kapcsolódó területen tevékenykedő alkalmazott személy

- a letétkezelőnél,
- a befektetési döntések végrehajtásában közreműködő szolgáltatónál.

VEZETŐ ÁLLÁSÚ SZEMÉLYEK ÉS MÁS VEZETŐK, ALKALMAZOTTAK

Az országos kölcsönösségi biztosító esetében ugyanazokat a vezető állású személyeket, ügyvezetőket kell alkalmazni, amit a Bit. általában előír a biztosítókra. A helyi kölcsönösségi biztosítóknál azonban nem szükséges főállású alkalmazottat foglalkoztatni, még az ügyvezetőnek sem kell a biztosítóval munkaviszonyban álló személynek lennie (azonban ilyennek – egyedül a Bit.-ben felsorolt vezetők és alkalmazottak közül – a helyi kölcsönösségi biztosítónál is lennie kell).

BEJELENTÉS

Az országos kölcsönösségi biztosító vezető állású személyei és a Bit.-ben nevesített más vezetők és alkalmazottak engedélyezésének és bejelentésének feltételei megegyeznek a többi biztosítóra vonatkozó szabályokkal.

SPECIÁLIS SZABÁLYOK BIZONYOS TÍPUSÚ KÖLCSÖNÖSSÉGI BIZTOSÍTÓKRA

SPECIÁLIS SZABÁLYOK A HELYI KÖLCSÖNÖSSÉGI BIZTOSÍTÓKRA

A kölcsönösségi biztosítók újraszabályozásával szeretnénk megőrizni – és akár fejleszteni – a már kialakult mezőgazdasági biztosító egyesületi szektort. A mai biztosító egyesületek közül ezek működése esik legközelebb az egyesületi működés elveihez, hiszen itt egymást ismerő, egymástól függő tagokról van szó. Emiatt itt ténylegesen érvényesül a kölcsönösségi biztosítók azon előnye, hogy az együttes tulajdonosi és biztosított viszonyból eredően erős a kockázat megelőzésére való törekvés, a pontos kárfelmérésekben való érdekelttség, ezáltal alacsony kárhányad, alacsonyak a működési költségek (mert a működési költségek egy jelentős részét a tagok önkéntes, ingyenes munkája váltja ki). Ráadásul ezen szervezetek működésének pozitív visszaható hatása is van a vele egy térségben működő más termelők kockázati védelmére is.

A fentiek miatt, s tekintettel arra, hogy más országok szabályozásában is széles körben elterjedt a kis mezőgazdasági kölcsönösségi biztosítók megkülönböztetése, az új törvény szerint Magyarországon is lenne a kölcsönösségi biztosítónak a „normál” országos változat mellett egy speciális, „kis” változata, a „helyi kölcsönösségi biztosító”, amire szigorú tevékenységi és területi korlátokért „cserébe” számos működési könnyítés vonatkozna.

Általános szabályként minden a kölcsönösségi biztosítókra vonatkozó szabály vonatkozik a helyi kölcsönösségi biztosítókra is, amit az alább nem változtatunk meg (illetve amit korábban eleve másképp nem definiáltunk).

Korlátozások

- maximált éves díjbevétel (kb. 300 millió Ft, de mindenképpen jóval a Szolvencia II által a nemzeti diszkréció határáként megállapított éves díjbevétel alatt) – ezt maximum 3 egymás utáni évben léphetik át
- maximált taglétszám – 500 fő

- korlátozott a tagok jellege: csak és kizárólag természetes személy, illetve kkt. és bt. lehet,
- a művelhető biztosítási ágak korlátozása a nem-életre, azon belül az agrárkockázatokra
- a működési terület korlátozása: szigorúan egy megyére terjedhet ki működésük (amennyiben megvalósul a járási beosztásra vonatkozó közigazgatási reform, úgy az e szerinti beosztás további megfontolást igényel)
- nem lehet tőkéjük, csak - a pénztárak mintájára – egy korlátozott mértékű működési alapjuk, amiből fizetni tudnák a folyó (nem kárkifizetés jellegű) kiadásokat és a legszükségesebb eszközöket (székek, számítógépek, stb.), illetve kockázati tartalékuk. A tőke hiánya miatt az alapításukhoz sem lenne szükséges tőkeminimumot meghatározni.
- a kockázati tartalék viszont nem lehet nagyobb, mint 1,5 millió euró (vagyis a nemzeti diszkréción alátartozó biztosítók minimális biztonsági tőkéje).
- nem fizethetnek közvetítői jutalékot, illetve tagtoborzási díjat.

Működési könnyítések

lényegében egy fejlettebb felosztó-kirovó rendszerben működnének, vagyis

- természetesen az „elfogadjuk a veszteséget” séma lenne rájuk érvényes, ahol – döntésüktől függetlenül – szolgáltatáscsökkentéssel vagy pótbefizetéssel egyensúlyoznák ki a bevételeket és a kiadásokat
- engedélyezve lenne számukra a rendszeres tagdíjfizetés, és így a (meg nem szolgált díjak tartalékán felüli) kockázati tartalék gyűjtése is

Teendők a limitek átlépése esetén

A fenti korlátozások közül bizonyosakat csak tudatosan lehet átlépni (pl. a működési területre vonatkozót), de vannak olyanok is, amelyeket a normál működéssel is. Ez a létszámról, díjbevételekre és a kockázati tartalékra (biztosítástechnikai tartalékra) vagy a mérlegfőösszegre vonatkozó korlátok esetén fordulhat elő. Ezek ellen a következő módokon lehet védekezni:

- nem fogadnak új tagokat és nem szednek be díjbevételt és tagdíjat (felélik a rendelkezésre álló vagyont): létszám, illetve díjbevételei, kockázati tartalékra vagy mérlegfőösszegre vonatkozó korlátba való ütközés esetén
- feldarabolják a helyi kölcsönösségi biztosítót (lényegében bármelyik korlátba való ütközés esetén meg lehet tenni)
- átalakulnak országos kölcsönösségi biztosítóvá (elsősorban kockázati a tartalékra vagy mérlegfőösszegre vonatkozó korlátba ütközés esetén)

Az átalakulás esetében a korlát, hogy helyi kölcsönösségi biztosító csak országos kölcsönösségi biztosítóvá alakulhat át, biztosító részvénytársasággá nem. Az országos kölcsönösségi biztosítóvá történő átalakuláshoz szükséges tőke ekkor származhat a kockázati tartalékból (biztosítástechnikai tartalékból) és a tagok pótlólagos befizetéséből, beleértve esetleg új tagok bevonását is.

SPECIÁLIS KÖVETELMÉNYEK

A szakmai felelősségbiztosítást művelő országos kölcsönösségi biztosítókkal szemben

A szakmai felelősségbiztosítást művelő kölcsönösségi biztosítók mindenképpen a Szolvencia II rezsim hatálya alá tartoznak.

A szakmai felelősségbiztosítás művelésének szabályai a jövőben szigorodhatnak, amennyiben a jogalkotó – javaslatunknak megfelelően – általában szigorítja a szakmai felelősségbiztosítás szabályait. Ekkor annak művelésének feltételei közelítenek a KGFB művelésének a feltételeihez.

Jelenleg csak a következő speciális követelményt fogalmazzuk meg: a szakmai felelősségbiztosítást csak kamarai (esetleg más érdekképviselői) tagsággal rendelkezők esetében lehet végezni, tehát a művelést lényegében a kamarán (esetleg más érdekképviselőten) keresztül lehet végezni.

A KGFB-t művelő országos kölcsönösségi biztosítókkal és tagjaikkal szemben

Nagyon fontos, hogy a KGFB törvény rendelkezéseinek megfelelően, a KGFB szerződések vonatkozásában felfüggesztődik az önkéntesség és a tagi szelekció elve, vagyis az új KGFB ajánlatot – hacsak a biztosító fel nem hagy ennek az üzletágnak a művelésével – kötelező befogadni.

A kötelező gépjármű felelősségbiztosítás művelése esetén a következő feltételeket kell a kölcsönösségi biztosítónak teljesítenie:

- a biztosító mindenképpen a Szolvencia II rezsím alá tartozik
- taglétszám legalább 10000, s nem sülyedhet az alá
- kötelező kármeghaladásos viszontbiztosítási szerződéssel rendelkezni 100 millió Ft feletti károkra, legalább évi 5 előfordulásra

A tagfeltöltésre újonnan alakult országos kölcsönösségi biztosítónak 2 év áll rendelkezésére. Sikertelen taglétszám-feltöltés, illetve a taglétszám 10000 fő alá csökkenése esetén a biztosító köteles a KGFB szerződésé-
it azok egyedi évfordulójára felmondani.¹

Annak a biztosítottnak, aki a kötelező gépjármű felelősségbiztosítását kölcsönösségi biztosítónál köti, a pótbefizetés vonatkozásában a következő speciális kötelezettsége van: pótbefizetés elrendelése esetén a pótbefizetést be nem fizető egyesületi tagok csak e kötelezettség teljesítése után köthetnek új szerződést egy másik biztosítónál. A kilépő tagoknak ezért minden esetben igazolást kell vinniük a régi biztosítótól az új biztosítóhoz, hogy a pótbefizetési kötelezettségét teljesítette (vagy nem volt ilyen), s az új biztosító csak így köthet vele biztosítást, különben a pótbefizetési kötelezettség az új biztosítót terheli a tag helyett. Ha eladja a gépjárművet, akkor igazolás hiányában nem érvényesítheti a volt tag a kármentességhez kapcsolódó díjkedvezményét (bónusz-léptetés) az új gépjárművére.

Mivel ez egy fontos kötelezettség, a kölcsönösségi biztosítónak új tagok esetén erről mindenképpen tájékoztatnia kell az új tagot, online kötés esetén is!

A vagyonbiztosítási és a KGFB szerződésre vonatkozó hatályos szabályozás – a vagyonbiztosításra vonatkozó Ptk-beli szabályok, illetve a KGFB törvény 7.§-a szerint – a biztosítási szerződést a biztosítási időszak végére lehet (30 napra) felmondani. Előzőek miatt, amennyiben az említett rendelkezésekkel való összhangot a kölcsönösségi biztosító esetén is meg akarjuk követelni, úgy e vonatkozásban speciális, a tagsági jogviszonytól elválaszthatatlan biztosítási jogviszonyra vonatkozó szabály rögzítése szükséges, amely rögzíti a kölcsönösségi biztosítóból kilépő nyilatkozatnak a biztosítási évfordulóra történő hatályosulását.

A kölcsönösségi biztosító részére főszabály szerint biztosított a tagfelvételi kérelmek szabad elbírálásának joga, már csak a homogén veszélyközösség kialakításának biztosítása érdekében is. A KGFB-re vonatkozó hatályos szabályozás szerint azonban KGFB-t művelő biztosító a jogszabályban és a meghirdetett díjtarifában összhangban álló ajánlatot köteles befogadni. Előbbiek miatt e szempontból speciális szabályozás szükséges: Az országos kölcsönösségi biztosító az üzembentartó fentiek szerinti KGFB ajánlatával egyidejűleg tett tagfelvételi kérelmét nem utasíthatja el.

A KGFB Törvény alapján a KGFB szerződés a díjfizetés elmulasztása esetén a díj esedékességétől számított 60. nap eredménytelen elteltével megszűnik, ha a biztosítási díjat nem fizetik meg. Előbbiek miatt a tagsági jogviszony megszűnésének esetkörét bővíteni szükséges a díj-nemfizetés miatt történő megszűnés esetével, amennyiben a koncepció mellett dönt, hogy üres – biztosítási jogviszony nélküli – tagsági jogviszony nem maradhat fenn. Előbbi problémakör a Ptk. hasonló jellegű szabálya (543. §) miatt – általánosságban – kezelést igényelnek.

AZ EGYESÜLÉS, SZÉTVÁLÁS, ÁTALAKULÁS ÉS MEGSZÚNÉS SZABÁLYAI

EGYESÜLÉS ÉS SZÉTVÁLÁS

Egyesülés (beolvadás, összeolvadás) és szétválás (kiválás, különválás) szabályai:

- alapszabályban kell rendezni,
- mindkettő esetében tagok/közgyűlés határozat szükséges a döntéshez – (nemcsak többségi döntést igényel, hanem esetleg 3/4-es többséget is),
- Felügyeleti engedélyhez kötött,
- értesítési követelményekre a jelenlegi Bit. szabályok alkalmazandóak (95.§),
- szétválás estében az alapításra vonatkozó szabályok alkalmazása indokolt, mert új intézmény(ek) jön(nek) létre

A felszámolás alatt álló biztosítónak tilos átalakulnia.

ÁTALAKULÁS

A törvény a következő típusú átalakulásokat teszi lehetővé:

- 1) helyi kölcsönösségi biztosító átalakulhat országos kölcsönösségi biztosítóvá;
- 2) országos kölcsönösségi biztosító átalakulhat
 - a) helyi kölcsönösségi biztosítóvá,

¹ Ezt a követelményt szándékosan fogalmaztuk egyszerűre. Ha belegondolunk ez a követelmény azt is jelenti, hogy a taglétszám mozgásának a centruma ne 10000-nél, hanem jóval magasabban legyen.

b) biztosító részvénytársasággá.

Nem lehetséges helyi kölcsönösségi biztosító átalakulása biztosító részvénytársasággá és biztosító részvénytársaság átalakulása kölcsönösségi biztosítótá.

A 2)a) típusú átalakulás csak akkor lehetséges, ha az országos kölcsönösségi biztosító tevékenységi köre és működési területe megfelel a helyi kölcsönösségi biztosítóval szemben támasztott korlátozásoknak. Ilyen átalakuláskor az országos kölcsönösségi biztosító tőkéjét – a közgyűlés döntésének megfelelően – meg kell osztani két részre (akár 0%-100%, illetve fordított arányban is): amit ki kell osztani a tagok között, s amit átvisszerek az új biztosító kockázati tartalékába.

Speciális átalakulási szabályként a törvény kimondaná, hogy azon biztosító egyesületeknek, amelyek állományába az Önkéntes Kölcsönös Biztosító Pénztárról szóló 1993. évi XCVI. törvény (a továbbiakban: Öpt.) hatálya alá tartozó termék is tartozik, választaniuk kell, hogy önkéntes biztosító pénztárrá vagy kölcsönösségi biztosítótá alakulnak át azzal, hogy az újonnan alakult országos kölcsönösségi biztosító állományában már nem lehet Öpt. hatálya alá tartozó termék.

MEGSZŰNÉS - CSŐDELJÁRÁS, FELSZÁMOLÁSI ELJÁRÁS, VÉGELSZÁMOLÁS

A megszűnés, végelszámolás, csődeljárás és felszámolási eljárás szabályai az országos kölcsönösségi biztosítók esetében megegyeznek a Bit. szabályaival, vagyis azok megfelelően alkalmazandók/alkalmazhatóak az országos kölcsönösségi biztosítókra. Az országos kölcsönösségi biztosítókra is a cégnyilvánosságról, a bírósági cégeljárásról és a végelszámolásról szóló 2006. évi V. törvény rendelkezéseit kell alkalmazni.

A helyi kölcsönösségi biztosítók megszűnésére az egyesülési tv jelenleg hatályos szövege is elég, azaz az alapszabályban történő rendezés.

FELÜGYELET, FELÜGYELETI DÍJ, JELENTÉS

E területen az országos kölcsönösségi biztosítókra a Bit. szabályait kell alkalmazni.

A helyi kölcsönösségi biztosítóknak nem kell jelentést készíteniük, kivéve, ha tevékenységük során átlépték valamely limitet. Ezt azonnal jelenteniük kell a Felügyelet számára.

Az országos kölcsönösségi biztosító – az általános szabályok szerint – felügyeleti díjat fizet a Felügyeletnek, a helyi kölcsönösségi biztosító ez alól mentesül.

Az országos kölcsönösségi biztosító nevében, székhelyében, vezető tisztségviselőiben, gazdálkodásában bekövetkező változásokat köteles a Felügyeletnek bejelenteni.

ÁTMENETI RENDELKEZÉSEK

HATÁLYÁT VESZTI, ILLETVE MÓDOSUL

Az alábbi jogszabályok, illetve azok jogszabályhelyei módosulnának az új kölcsönösségi biztosítói törvény alapján. Ugyanezeket a jogszabályokat általában módosítani szükséges az új szóhasználatnak megfelelően.

- A Bit. esetében hatályon kívül helyezendő:
 - 19-28. § (a biztosító egyesület)
 - 84. § (2) (megbízási jogviszonyban foglalkoztatott ügyvezető)
 - 84. § (3) (cégjegyzésre jogosult)
 - 89. § (1) (belső ellenőr)
 - 123. § (2) a.) (szavatoló tőke elemei)
 - 126. § (2)-(5) (minimális biztonsági tőke)
 - 149. § (1) (könyvvizsgáló)
 - 217-225. § (csődeljárás, felszámolási eljárás, végelszámolás vonatkozó szabályai)
- át kell tekinteni a Bit. fogalmait;
- a számvitelről szóló 2000. évi C. törvényt;
- a biztosítók éves beszámoló készítési és könyvvezetési kötelezettségeinek sajátosságairól szóló 192/2000. (XI.24.) Korm. rendeletet;
- a Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyeletéről szóló 2010. évi CLVIII. törvényben: az országos kölcsönösségi biztosítókat 3 és nem az 5 évente kell átfogóan vizsgálni, a helyi kölcsönösségi biztosítókat pedig egyáltalán nem kell vizsgálni;
- adatszolgáltatási rendelet szabályait;
- a kötelező gépjármű-felelősségbiztosításról szóló 2009. évi LXII. törvényt;

- módosítani szükséges a Szolvencia II direktíva mellékletében a Magyarországon lehetséges biztosító típusok felsorolását, illetve a Gt-t, a kölcsönösségi biztosítóból részvénytársasággá történő átalakulás lehetőségének biztosítása érdekében

ÁTMENETI SZABÁLYOK

A törvény hatályba lépése után biztosító egyesület nem alapítható.

Minden jelenleg egyesületi formában működő biztosító a törvény hatálybalépésétől kezdve kölcsönösségi biztosítóvá válik, mégpedig a következő szabály szerint:

- helyi kölcsönösségi biztosítóvá az éves 300 millió Ft díjbevétel alatti, kizárólag mezőgazdasági biztosítási tevékenységet végző egyesületek,
- országos kölcsönösségi biztosítóvá minden más egyesület.

Az újonnan kölcsönösségi biztosítóvá vált biztosító egyesületeknek a törvény hatálybalépésétől számított egy éven belül kell megfelelniük a következő feltételeknek:

- Az változást a névben tükröztetni kell.
- A tagokat értesíteni kell:
 - az új névről,
 - a szabályozás új pontjairól, mi a szervezeti forma lényege, eltérések a többitől,
 - az új felelősségekről, és
 - az átalakulási lehetőségekről.

Szabályokat hozni arra, hogy a meglévő, de a jövőben megszűnő garanciákat hogyan, milyen feltételekkel lehet kivezetni a rendszerből.

Az újonnan kölcsönösségi biztosítóvá vált biztosító azon biztosító egyesületeknek, amelyek a törvény hatályba lépésekor nem tesznek eleget a minimális biztonsági tőkekövetelménynek, legkésőbb a hatályba lépéstől számított 9 év múlva kell azt teljesíteniük úgy, hogy el kell érniük annak:

- 50%-át 3 éven belül,
- 70%-át 6 éven belül.

MELLÉKLETEK

ÖSSZEFOGLALÓ A NÉMET ÉS AZ OSZTRÁK SZABÁLYOZÁSRÓL

Osztrák törvény a biztosítási tevékenység felügyeletről

A 3. fejezet tartalmazza a kölcsönösségi biztosítókra vonatkozó szabályokat (mutual associations)

- a cégnyilvántartásba történő bejegyzésük szükséges
- engedélyezési eljárás után jönnek létre
- alapító okirat/alapszabály tartalma:
 - tagsági jogviszony tartalma
 - biztosítási szerződés megkötése szükséges
 - biztosítási szerződés tagsági jogviszony nélkül is létrejöhet
 - kezdőtőkére vonatkozó szabályok (foundation fund)
 - felhasználása: kezdeti költségek fedezetére
 - visszafizetésére vonatkozó szabályok
 - teljes befizetés után kezdhető meg csak a működés
 - hozzájárulások fizetése
 - előírás feltételei
 - éves hozzájárulás meghatározása
 - pótbefizetés (supplementary contribution)
 - pénzügyi éven belül kilépő tagok felelőssége
 - elrendelés szabályai
 - szolgáltatáscsökkentés előírása
 - tartalék (contingency reserve)
 - veszteségek fedezetére
 - eredmény terhére is feltölthető
 - testületek
 - igazgatóság (management board)
 - testületi szabályok (gt-kre vonatkozó szabályok irányadóak)

- tagok felelősségének kérdése
- felügyelő bizottság (supervisory board)
 - testületi szabályok (gt-kre vonatkozó szabályok irányadóak)
- közgyűlés/taggyűlés (general meeting of members)
 - testületi szabályok (gt-kre vonatkozó szabályok irányadóak)
 - alapszabály módosítás
- feloszlás/megszűnés
 - módja
 - határozott időtartam letelt
 - engedély időtartama letelt
 - közgyűlés döntésével
 - fizetéseképtelenségi eljárás indul
 - felszámolási eljárást kezdeményező dokumentum
 - közgyűlési döntéssel (3/4 szavazatarány)
 - Felügyelet jóváhagyása szükséges
- végelszámolás/felszámolás szabályai
- fizetéseképtelenségi eljárás
 - (gt-kre vonatkozó szabályok irányadóak)
- állomány-átruházás
 - közgyűlés jóváhagyásával
 - Felügyelet jóváhagyása szükséges
- átalakulási szabályok
 - Felügyelet jóváhagyásával
 - gt-kre vonatkozó szabályok irányadóak
 - kiválás vagy szétválás
 - összeolvadás vagy beolvadás
 - eszközök átruházása részvénytársaságra (transfer of assets)
 - átalakulás részvénytársasággá
 - tagok tulajdoni hányadának meghatározása (1 vagy több figyelembevételével)
 - biztosított összeg
 - hozzájárulás nagysága
 - életbiztosítás tartaléka
 - éves eredmény felosztásának elvei
 - tagsági viszony tartama
 - állomány-átruházás részvénytársaságra (transfer of insurance activities)
 - átalakulás alapítvánnyá (private foundation)
- kis kölcsönösségi biztosító
 - korlátozott működési feltételek
 - termékek
 - maximum biztosítási összeget is meghatározhat
 - területileg
 - ügyfélkörileg
 - Felügyelet döntése alapján

Német törvény a Biztosítótársaságok felügyeletéről

A jogszabály III. fejezete szól a kölcsönösségi biztosítókról (mutual societies)

- jogi személyiséggel rendelkező társaságok
- a cégnyilvántartásba történő bejegyzéssel (Handelsregister) jönnek létre
- alapító okirat/alapszabály tartalma:
 - tagsági viszony rendezése
 - biztosítási szerződés megkötése szükséges
 - biztosítási szerződés megszűnése esetén a tagsági viszony is megszűnik
 - alapító okirat másképp is rendelkezhet
 - kezdő tőkére (initial fund) vonatkozó szabályok
 - befizetésre vonatkozó szabályok
 - visszafizetés szabályai

- személyes közreműködés szabályai
- felosztás szabályai
- hozzájárulások fizetése
 - előírás feltételei
 - előre fizetendő
 - egyösszegű vagy részletekben történő befizetés
 - aktuális költségeket fedező hozzájárulás (cost allocation)
 - előírásának feltételei
 - összeg maximalizálása
 - pótbefizetés (supplementary contribution)
 - pénzügyi éven belül kilépő tagok felelőssége
 - előírása vagy tiltása
 - tiltás esetére szolgáltatáscsökkentés előírása
 - összeg maximalizálása
 - pénzügyi éven belül kilépő tagok felelőssége
- veszteségek fedezeti tartaléka (loss reserve)
 - minimális összege
 - tartalékolás szabályai
- eredmény felhasználása (surplus)
 - tagok közötti felosztás szabályai
 - aktuális tagok között
 - korábbi tagok között is
 - egyéb felhasználás
- testületek
 - igazgatóság (management board)
 - tagok száma (min 2)
 - testületi szabályok (rt-kre vonatkozó szabályok irányadóak)
 - tagok felelősségének kérdése
 - felügyelő bizottság
 - tagok száma (min 3 max 21 tag)
 - testületi szabályok (rt-kre vonatkozó szabályok irányadóak)
 - közgyűlés/taggyűlés (senior representative body)
- alapszabály módosítása
- feloszlás/megszűnés
 - módja
 - határozott időtartam letelt
 - közgyűlés döntésével
 - fizetéseképtelenségi eljárás indul
 - felszámolási eljárást kezdeményező dokumentum
 - közgyűlési döntéssel
- végelszámolás/felszámolás szabályai
- fizetéseképtelenségi eljárás
 - felszámolási tv szabályai irányadóak
 - pótbefizetést a felszámoló rendel el
 - egyesületi tv szabályai is irányadóak
- állomány-átruházás
 - közgyűlés jóváhagyásával
- kis egyesület
 - korlátozott működési feltételek
 - termékek
 - területileg
 - ügyfélkörileg
 - felügyelet döntése alapján

A MYNERS REVIEW ÖSSZEFOGLALÓJA

A 2000-es évek elején összeomlott az egyik legrégebbi és legrátságosabb angol kölcsönösségi biztosító, az Equitable Life, általános megdöbbenést keltve. Az okokat kutató Lord Penrose egy terjedelmes jelentést állított össze 2004 márciusára (Penrose Report http://webarchive.nationalarchives.gov.uk/+http://www.hm-treasury.gov.uk/indrev_pen_index.htm).

A jelentést egészítette ki az év decemberére Paul Myners, a kölcsönösségi élet biztosítók vállalatirányításának elemzésével (Myners review of the governance of life mutuals <http://webarchive.nationalarchives.gov.uk/+http://www.hm-treasury.gov.uk/myners>). Ez utóbbi legfontosabb megállapításait az alábbiakban foglaljuk össze.

Az összefoglaló a kölcsönösségi életbiztosítókat vizsgálja, különös tekintettel

- az irányításban való tagi részvételre,
- a közgyűlés felelősségre vonhatóságára,
- a felügyeleti hatóság szabályozó szerepére.

Az összefoglaló emellett a többi társasági formával közös irányítási alapelveket is megállapít. Az áttekintés célja egy, a kölcsönösségi társaságokra vonatkozó kódexhez hasonló joganyaghoz szükséges tanulságok összegyűjtése.

A kölcsönösségi biztosítók általános összehasonlítása más társasági formákkal

A tanulmány megállapítja, hogy a kölcsönösségi biztosítók esetében egy *szabályozási rés* áll fenn. Emellett ennek a társasági fajtának a másik nagy hátránya, hogy az információ lassabban, nehezebben jut el a tagokhoz, így azok ellenőrzési jogukat is korlátozottabban tudják gyakorolni. Mindemellett nagyfokú összetettség is jellemzi ezt a társasági formát.

Az előnyük, hogy komoly történelmi *előzménnyel, hagyománnyal*, kialakult működési gyakorlattal rendelkeznek.

A fentiekre való tekintettel a hangsúly a szabályozás kialakításakor az *elérhető információk* minőségének, mennyiségének javításán, illetve az információk megfelelő nyilvánosságra hozatalán kell, hogy legyen. Emellett fontos az irányító testület (közgyűlés) tagok felé való elszámoltathatóságának megteremtése. A készülő kódex diszpozitív jellegű szabályanyagot fog tartalmazni, azaz az attól való eltérés lehetséges, azonban az minden esetben indokolásra szorul.

A fő különbségek

A kölcsönösségi társaságok működésének fő sajátossága, hogy a mivel nincsenek külső részvényesek, így nem áll fent a gazdasági társaságok esetében meglévő részvényes-ügyfél közötti *érdekkonfliktus*. Így az ügyfelek egységes érdekei egyszerűbben érvényesíthetők.

Emellett *pénzügyi termékek forgalmazásával* foglalkoznak, mely az ügyfelekre nézve azzal jár, hogy költségesebb a szerződés tárgyának pontosabb felmérése (tekintve, hogy maga a pénzügyi termék is nagyobb kockázatot hordoz magában). Emellett az ügyfelek nem rendelkeznek e körben tapasztalattal, a szolgáltatás értékét nem realizálják rögtön, a szolgáltatással járó költségeket nem tudják pontosan előre kalkulálni. Mindezek miatt a működés speciális garanciákat igényel.

A tagok szerepe kapcsán az elemzés kiemeli, hogy a tagoknak a kölcsönösségi biztosítók esetében elvben hasonló szerepet kellene játszaniuk, mint a részvényeseknek. Azonban a tagok érdekei egymással ütközhetnek, valamint nem is rendelkeznek ugyanazokkal a teljes tulajdonosi jogokkal, mint a részvénytársaságok részvényesei. Ami közös bennük, az a szavazati jogosultság. Azonban ha a tagok érvényesíteni szeretnék jogait, akkor kollektíven kell fellépniük a siker érdekében. A kölcsönösségi biztosító tagja, amennyiben elégedetlen a társaság működésével, úgy kilépni sem tud olyan könnyen, mint egy kisebb részvénytársaság részvényese tekintve, hogy a *kilépés költségei* jelentősek.

Ráadásul a hagyományos gazdasági társaságokban a részvényesek *ellenőrzési jogot* gyakorolnak a társaság felett, míg a tagoknak erre csak korlátozottan van lehetőségük. Ezek miatt hangsúlyozza az összefoglaló, hogy kiemelkedő jelentőségű minél több független igazgatósági tag jelenléte, az éves közgyűlések szigorú megtartása, külső érdekek érvényesítése a közgyűlési választási eljárás során.

Testületi irányítás

A testületi irányítás alapján működő kölcsönösségi biztosítók működési sémája a következő: az igazgatótanács intézi a biztosító mindennapi ügyeit a felügyelőbizottság felhatalmazása alapján. A felügyelőbizottság felelős a tulajdonosoknak. Ebben a modellben az ideális irányítás ismérvei a következők:

- megfelelő kapcsolat a tulajdonosok, a felügyelőbizottság és az ügyvezető testület között,

- hatékony belső ellenőrzés a felügyelőbizottság és az ügyvezető testület részéről,
- hatékony külső ellenőrzés a tulajdonosok részéről,
- megfelelő hatáskör a tulajdonosok részére az ügyvezető testület elszámoltatására.

A kölcsönösségi biztosítók előnyei

Angliában a kölcsönösségi biztosítók léte a hagyományokra vezethető vissza. Számuk napjainkban egyre inkább csökken, de pozitív példaként említi az anyag például a kölcsönösségi formában működő építőközösségeket, illetve az amerikai Vanguard-ot, mely az egyik legsikeresebb pénzügyi társaság.

A nemzeti felügyelet szerepe

A Felügyelet működése során a következőket kell, hogy szem előtt tartsa: az *óvatosság*, *hozzaértés* követelménye, a vezető tisztségviselőket folyamatosan ellenőrzése, az ügyfél érdekeinek védelme, az *aktuáriusi* szerepkört megerősítése. Emellett a *jelentések valóságát* kell ellenőrizni és a tőkeszükségleteket egyénileg kell felmérni. Lehetőséget kell adni továbbá a társaságoknál egyéni tanácsadó kijelölésére.

Elszámoltathatóság

A tanulmány ismételten felhívja a figyelmet a gazdasági társaságok és a kölcsönösségi biztosítók közötti egyik fő különbségre: a nyilvánosságra hozatali kötelezettség körébe eső információk mennyiségére. Utóbbiak esetében ez a hiány a tagoknak az irányításba való intenzívebb bevonásával, a részvételi, szavazati jogok bővítésével, a pontos *tájékoztatással*, továbbá *éves közgyűlések* megtartásával és a döntésre bocsátott kérdések *pontos ismertetésével* ellensúlyozható.

Igazgatóság jellemzői

Az igazgatóság feladata, hogy a *tagok beleszólását*, vitáját erősítse. Emellett az anyag hangsúlyozza, hogy a *képzéseken* való részvétel meghatározó. Fontos, hogy az ügyvezető testület egységes álláspontot képviseljen kifelé. Az anyag kiemeli, hogy az ügyvezető testület (mint testület) *felelősségét* el kell választani a vezető tisztségviselők felelősségétől, továbbá pontos szabályokat kell kialakítani a *választási és a felelősségre vonási eljárásra* is.

A tanulmány javasolja társaságonként ajánlás kiadását, mely a fenti kérdéseket szabályozza.

A tagok véleménye

Végül az anyag ismerteti egy *felmérés* eredményét, mely a kölcsönösségi biztosítók tagjainak véleményét vizsgálja; ez alapján elmondható, hogy a tagok ettől a formától pénzügyi előnyöket remélnék, emellett úgy tartják, ez a társasági forma biztosítja feléjük a megfelelő garanciákat. A többség irányítási kérdésekben inkább tartózkodó magatartást kíván tanúsítani annak ellenére, hogy úgy érzik, a döntési kérdésekhez szükséges, a társaság által nyújtott információ mennyisége és minősége megfelelő.

„HATÁSTANULMÁNY

A biztosító egyesületek fontosabb adatai:

	Egyesület neve	Bruttó díjbevétel		Saját tőke		Jegyzett tőke		Taglétszám
		2008	2009	2008	2009	2008	2009	
1.	ATTALA Térségi	1 223	1006	8 552	9 510	850	850	
2.	AUTOHOME	143 860	139 479	210 801	248 445	11 000	11 000	
3.	BARANYA Megyei Nonprofit	122 879	138 702	60 736	63 516	700	700	233
4.	BODROGKÖZI	6 235	3 939	7 462	7 642	1 370	1 370	
5.	CSONGRÁD Megyei	4 520	3 549	7 066	7 069	750	750	
6.	FEJÉR Megyei	19 583	18 294	10 722	14 475	2 520	2 520	20
7.	GAZDA Növénybiztosító	2 964	2523	5 300	6 169	830	830	19
8.	GAZDA-TÁRS Biztosító	9 159	7 345	15 913	17 205	850	850	38
9.	Győr-Moson-Sopron Megyei	5 530	8 234	6 151	7 652	1 031	1 031	
10.	HAJDÚNÁNÁS Környéki	1 774	4 021	5 228	5 512	750	750	
11.	HERNÁDVÖLGYE és Vidéke	2 587	1 930	1 998	2 881	850	850	

	Egyesület neve	Bruttó díjbevétel		Saját tőke		Jegyzett tőke		Taglétszám
		2008	2009	2008	2009	2008	2009	
12.	Jászfényszaru és Vidéke	1 531	499	4 927	4 960	940	940	
13.	KALOCSAI Növénybiztosító	6 622	8 388	5 704	7 095	821	821	
15.	KUNADACSI Növénybiztosítási	2 385	1 816	6 406	5 783	940	500	
16.	KUNSÁG Szakosított	1 529	1 041	1 990	2 118	850	850	
17.	SZIVÁRVÁNY Biztosító	18 375	16 770	39 351	46 929	750	750	50
18.	SZOLNOK Környéki	1 526	1 632	1 417	1 912	750	750	
19.	SZOMOLYAI Szőlősgazdák	1 057	2 907	3 172	3 465	850	850	
20.	TISZASÜLYI	1 279	804	4 267	4 474	870	870	
21.	TURUL Hódmezővásárhelyi	2 683	3 324	17 979	18 906	850	850	
22.	VESZPRÉM Megyei	20 352	7 902	10 740	9 091	900	900	38
23.	VOLÁN Biztosító Egyesület	36 545	39 409	200 655	203 481	112 500	112 500	
24.	KÖT	210 794	187 262	186 360	218 516	12 225	12 225	54 000
25.	MÜBSE	995 053	1 081 785	1 071 004	1 401 982	500	500	12 090
26.	TIR	2 544 494	711 973	529 501	688 642	15 000	15 000	60 000 ²
27.	KÖBE	7 553 019	7 405 898	1 500 486	2 094 499	1 425 204	1 500 486	133 784
28.	DIMENZIÓ	5 492 785	4 791 184	4 984 652	5 481 814	8 000	8 000	

A fentiek alapján a következőket látjuk:

- a kölcsönösségi biztosítóvá váló biztosító egyesületek közül jelenleg a KÖT, a Volán és az Autohome tőkéje nem éri el a tervezett minimális 1,5 millió eurót. Ugyanakkor mindegyikük esetében a tőkenövekedés dinamikus, így van rá esély, hogy egy gondosan megválasztott átmeneti időszak alatt el tudják érni a szükséges minimális tőkét
- a mezőgazdasági jellegű biztosító egyesületek taglétszáma az adatok alapján bőven az 500 fő alatt van, így a tervezett maximum jelenleg nem okozna problémát. (A megkérdezett 5 nagyobb egyesület taglétszáma 19 és 233 között volt.)
- A megkérdezett egyesületek esetében a gazdasági társaságok aránya változó, de elmondható, hogy minden esetben jelentős számban szerepelnek a tagok között (20-50% körül). Ezen kívül az egyéni vállalkozók aránya is jelentős.
- Minden megkérdezett egyesületnél volt olyan tag, amelyik nem rendelkezett biztosítással, az arányuk 13 és 45 % kötött alakult.

A jelenlegi mezőgazdasági biztosító egyesületek az alábbi területeken működnek.

Egyesületek	Biztosított tagok lakó- illetve székhelye --megye	Kockázatvállalással érintett megyék
Attala Térségi Növénybiztosító Egyesület	Somogy és Tolna megye	Somogy és Tolna megye
Baranya Megyei Nonprofit Növénybiztosító Egyesület	Baranya megye	Baranya megye
Bodrogi Non Profit Növénybiztosító Egyesület	Borsod-Abaúj-Zemplén megye	Borsod-Abaúj-Zemplén megye
Csongrád Megyei Növénybiztosító Egyesület	Csongrád megye	Békés, Csongrád megye
Fejér Megyei Növénybiztosító Egyesület	Fejér és Komárom megye	Fejér és Komárom megye
Gazda Növénybiztosító Egyesület	Bács-Kiskun	Bács-Kiskun
Győr-Moson-Sopron Megyei Növénybiztosító Egyesület	Győr-Moson-Sopron	Győr-Moson-Sopron, Veszprém
Hajdúnánás Környéki Növénytermesztők Növénybiztosító Egyesülete	Hajdú-Bihar, Szabolcs-Szatmár-Bereg, Borsod-Abaúj-Zemplén megye	Hajdú-Bihar, Szabolcs-Szatmár-Bereg, Borsod-Abaúj-Zemplén megye

² Ez a nyilvántartott taglétszám. A szerződésszám 366 db.

Egyesületek	Biztosított tagok lakó- illetve székhelye --megye	Kockázatvállalással érin- tett megyék
Gazda-Társ Biztosító Egyesület	Békés megye	Békés, Csongrád megye
Hernádvölgye és Vidéke Nonprofit Növénybiztosító Egyesület	Borsod-Abaúj-Zemplén megye	Borsod-Abaúj-Zemplén megye
Jászfényszaru és Vidéke Növénybiztosító Egyesület	Jász-Nagykun-Szolnok megye	Jász-Nagykun-Szolnok megye
Kalocsai Növénybiztosító Egyesület	Bács-Kiskun megye	Bács-Kiskun megye
Kunadacsi Növénybiztosítási Egyesület	Bács-Kiskun megye	Bács-Kiskun megye
Kunság Szakosított Növénybiztosító Egyesület	Jász-Nagykun-Szolnok megye	Jász-Nagykun-Szolnok megye
Szivárvány Biztosító Egyesület	Békés megye	Békés, Csongrád megye
Szolnok Környéki Növénytermesztők Növénybiztosító Egyesülete	Jász-Nagykun-Szolnok megye	Jász-Nagykun-Szolnok megye
Szomolyai Szőlősgazdák Növénybiztosító Egyesülete	Heves, Borsod-Abaúj-Zemplén	Heves, Borsod-Abaúj-Zemplén
Tiszasülyi Növénybiztosító Egyesület	Jász-Nagykun-Szolnok megye	Jász-Nagykun-Szolnok megye
TURUL Hódmezővásárhelyi Gazdák Növény- és Állat-biztosító Egyesülete	Budapest, Bács-Kiskun, Békés, Csongrád megye	Bács-Kiskun, Békés, Csongrád megye
Veszprém Megyei Mezőgazdasági Biztosító Egyesület	Veszprém megye	Veszprém megye

A táblázatból látszik, hogy 11 egyesület minden szempontból egy megyében működik, 4 további a biztosítottak lakóhelye, illetve székhelye szempontjából egy megyében, 5 pedig kettő vagy több megyében működik.